

Metodika vyšetřování pojistných podvodů

The investigatory methods of insurance frauds

Bc. Katarína Zubová

Diplomová práce
2007

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
Ústav elektrotechniky a měření
akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Katarína ZUBOVÁ**
Studijní program: **N 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Metodika vyšetřování pojistných podvodů**

Zásady pro vypracování:

1. Práci zpracujte jako učební pomůcku pro využití v předmětu **Kriminalistické technologie a systémy**
2. Základní charakteristika a způsoby páchání pojistných podvodů
3. Typické způsoby páchání pojistných podvodů
4. Podněty k vyšetřování, typické stopy a zvláštnosti počátečních úkonů
5. Vyšetřovací verze a organizace vyšetřování
6. Možné další vyšetřovací úkony a opatření
7. Materiál doplňte obrazovou dokumentací

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- 1) Chmelík, J., Porada, V., Pršal, V. Pojistné podvody. Praha: Policie ČR, 2000
- 2) Čejkova, V., a kolektiv. Pojišťovnictví. Brno: Masarykova univerzita, 1997. 189s. ISBN 80-210-1637-X.
- 3) Ducháčková, E. Principy pojištění a pojišťovnictví. Praha: Ekopress, 2005. 178s. ISBN 80-86119-92-0.
- 4) Konrád, Z., a kolektiv. Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. Praha: PA ČR, 1996. 219s. ISBN 80-85981-39-8.
- 5) Porada V., a kolektiv. Kriminalistika. Brno: CERM, 2001. 746s. ISBN 80-7204-194-0.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Vladislav Štefka**

Datum zadání diplomové práce: **13. února 2007**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. května 2007**

Ve Zlíně dne 13. února 2007

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Diplomová práca „Metodika vyšetrovania poistných podvodov“ je spracovaná tak, aby informovala širokú verejnosť, a hlavne študentov oboru Bezpečnostné technológie, systémy a management, o oblasti páchania trestného činu poistný podvod. Celá práca je rozdelená do niekoľkých tematicky relatívne samostatných celkov. Prvá časť je venovaná základným pojmom používaným v poisťovníctve a ich vysvetlenie. Ďalšie časti práce riešia problematiku charakteristiky a klasifikácie trestného činu podvod a poistný podvod, spôsobu plánovania a organizácie vyšetrovania poistných podvodov. Dôležitou súčasťou textu je oblasť venovaná prevencii a spolupráci pri riešení poistných podvodov. V závere teoretickej časti sú názorne spracované štatistiky za obdobie rokov 2005 a 2006. Praktická časť obsahuje príklad vyšetrovania poistných podvodov v praxi.

Kľúčové slová: poisťovníctvo, riziko, poistenie, poistná zmluva, poistná udalosť, likvidácia poistných udalostí, podvod, poistný podvod, páchatel', kriminogénne faktory, stopy poistného podvodu, dôkazy poistného podvodu, vyšetrovacie verzie, vyšetrovacie situácie, prevencia spolupráca

ABSTRACT

This graduation thesis, called the investigatory methods of insurance frauds, is worked to inform the experts, mainly the students of Security technologies, systems and management, about commission of criminal act “insurance fraud”. The work is divided into some thematic individual parts. The first part is devoted to the basic terms, which are used in insurance business. The next parts of my work solve the problem of insurance fraud’s characteristic, planning and organization of the investigatory methods of insurance frauds. The important part is devoted to prevention and cooperation at the solving of insurance frauds. At the end I work up the statistics of the years 2005 and 2006. The practical part contains the examples of inquisition of insurance frauds in the practice.

Keywords: insurance business, risk, insurance, insurance contract, insured accident, liquidation of insured accident, fraud, insurance fraud, criminal, risk factors, marks of

insurance fraud, facts of insurance fraud, investigatory situations, investigatory versions, prevention, cooperation

Týmto chcem poďakovať svojmu vedúcemu diplomovej práce, ktorý korigoval moju činnosť do úspešného konca. Zároveň ďakujem Ing. Janu Šikovi za praktické rady a názory, ktoré mi pomohli pri práci na mojej diplomovej práci.

Prehlasujem, že som na diplomovej práci pracovala samostatne a použitú literatúru som citovala. V prípade publikácie výsledkov, ak je to uvoľnené na základe licenčnej zmluvy, budem uvedená ako spoluautor.

V Zlíne 30. marca 2007

.....
Podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČASŤ	10
1 ZÁKLADNÉ POJMY Z POISŤOVNÍCTVA	11
1.1 POISŤOVNÍCTVO	11
1.2 POJEM RIZIKO OBECNE	12
1.3 POISTNÉ RIZIKO	14
1.4 POISTENIE	14
1.5 PREDMET POISTENIA	17
1.6 ZÁKLADNÉ SUBJEKTY POISTENIA	17
1.7 POISTNÁ ZMLUVA.....	18
1.8 POISTNÉ PODMIENKY.....	19
1.9 POISTNÁ UDALOSŤ	19
1.10 POISTNÉ	19
1.11 LIKVIDÁCIA POISTNÝCH UDALOSTÍ.....	20
2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA A KLASIFIKÁCIA PODVODU A POISTNÉHO PODVODU	22
2.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA PODVODU	22
2.2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA POISTNÉHO PODVODU.....	22
2.2.1 Základný rozdiel medzi obecným podvodom a poistným podvodom	23
2.3 TYPICKÉ SPÔSOBY PÁCHANIA TRESTNÉHO ČINU POISTNÝ PODVOD.....	24
2.4 TYPICKÉ FORMY PÁCHANIA TRESTNÉHO ČINU POISTNÝ PODVOD.....	24
2.5 CHARAKTERISTIKA PÁCHATEĽOV TRESTNÉHO ČINU POISTNÝ PODVOD.....	31
2.5.1 Základné skupiny profilu predstaviteľa poistného podvodu.....	32
2.5.2 Trestná zodpovednosť páchatel'ov trestného činu poistný podvod.....	33
2.6 PRÍČINY PÁCHANIA POISTNÝCH PODVODOV A ICH KRIMINOGENNE FAKTORY	34
2.6.1 Príčiny páchania trestného činu poistný podvod.....	34
2.6.2 Kriminogénne (rizikové) faktory	34
2.7 TYPICKÉ STOPY POISTNÝCH PODVODOV	38
3 VYŠETROVANIE TRESTNÉHO ČINU POISTNÝ PODVOD	39
3.1 POSTUPY INTERNÉHO VYŠETROVANIA PRI PREDCHÁDZANÍ A ODHAĽOVANÍ POISTNÉHO PODVODU	39
3.2 DÔKAZY POISTITEĽA ZÍSKANÉ PRI INTERNOM VYŠETROVANÍ	39
3.3 PODNETY K VYŠETROVANIU	41
3.4 POSTUP ORGÁNOV ČINNÝCH V TRESTNOM KONANÍ	43
3.5 VYŠETROVACIE SITUÁCIE	44
3.6 VYŠETROVACIE VERZIE	45
3.7 PLÁNOVANIE A ORGANIZÁCIA VYŠETROVANIA	46

3.8	POČIATOČNÉ ÚKONY VYŠETROVANIA.....	46
3.9	ČINNOSTI PRI DOKAZOVANÍ POISTNÝCH PODVODOV.....	49
3.10	ĎALŠIE VYŠETROVACIE ÚKONY A OPATRENIA.....	51
4	PREVENCIA A SPOLUPRÁCA SUBJEKTOV POISŤOVNÍCTVA A ĎALŠÍCH ORGÁNOV A INŠTITÚCIÍ.....	53
4.1	PREVENCIA POISTNÝCH PODVODOV ZO STRANY POISŤOVNÍ.....	53
4.1.1	Rôznorodosť páchatel'ov trestného činu poistný podvod.....	54
4.2	VIACSTUPŇOVÁ OCHRANA PRED PODVODNÍKMI.....	55
4.2.1	Povinnosti zamestnancov v rámci prevencie a ochrany proti poistnému podvodu.....	55
4.2.2	Využitie informačných systémov.....	56
4.3	ČESKÁ ASOCIÁCIA POISŤOVNÍ A POISTNÉ PODVODY.....	57
4.4	SPOLUPRÁCA SO ZAHRANIČNÝMI PARTNERMI.....	58
4.4.1	Medzinárodná asociácia pre boj s poistným podvodom.....	59
4.5	PROBLÉMY SPOLUPRÁCE Z PRÁVNEHO HĽADISKA.....	59
5	ŠTATISTICKÉ ZHRNUTIE POISTNÝCH PODVODOV.....	61
II	PRAKTICKÁ ČASŤ.....	66
6	PRÍKLAD REÁLNEHO VYŠETROVANIA TRESTNÉHO ČINU POISTNÝ PODVOD V PRAXI.....	67
6.1	POPIS PRÍPADU.....	67
6.2	KROKY VYŠETROVANIA PRÍSLUŠNÉHO POLICAJNÉHO ORGÁNU.....	67
6.2.1	Prijatie trestného oznámenia od poškodeného.....	67
6.2.2	Zahájenie úkonov policajného orgánu.....	77
6.2.3	Vyťažovanie podozrivého a poškodeného.....	82
6.2.4	Vyžiadanie doplnenia znaleckého posudku.....	84
6.2.5	Predloženie doplnenia znaleckého posudku a ukončenie trestného stíhania.....	85
6.2.6	Obsah vyšetrovacieho spisu.....	86
	ZÁVER.....	87
	ZÁVER V ANGLIČTINE.....	89
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	90
	ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A ZKRATIEK.....	92
	ZOZNAM OBRÁZKOV.....	93
	ZOZNAM TABULIEK.....	94
	ZOZNAM PRÍLOH.....	95

ÚVOD

Problematika poistných podvodov je aktuálna predovšetkým v dnešnej dobe, kedy poistné podvody rýchlo presiahli regionálny charakter a zaraďujú sa do kategórie nadnárodnej kriminality. Čo znamená, že presahujú hranice jednotlivých krajín a stávajú sa globálnym problémom. U páchania trestných činov poistný podvod je zisťovaná čoraz väčšia miera profesionality páchatel'ov, pričom ich činnosť zasahuje do všetkých oblastí poisťovníctva. Preto je dôležité oboznámiť širokú verejnosť s problematikou, ktorá zasahuje do života každého človeka.

Poistné podvody patria k poisťovníctvu odnepamäti. Od samých začiatkov poisťovníctva sa vždy našli ľudia, ktorí sa na poistení snažili zarobiť podvodným spôsobom. Domnievali sa, že ich poisťovne okrádajú, ale keď majú platiť, tak sa zdráhajú a vytvárajú množstvo prekážok. Preto považovali poistný podvod za legitímny.

Aj postoj spoločnosti je k podvodníkom viac – menej tolerantný, pretože na prvý pohľad sa ich to ako keby osobne nedotýka. Ľudia si pod pojmom trestný čin skôr predstavujú, že tečie krv alebo ide o život. Bohužiaľ si neuvedomujú, že u trestného činu poistný podvod nie sú na prvý pohľad vidieť obeť. Ale obeťou je fakticky každý slušný človek, ktorý nepodvádza a platí poistné.

Poistné podvody celosvetovo spôsobujú miliardové škody, a to nielen poisťovniam, ale aj ich klientom. Rastúce náklady spojené vyplácaním neoprávneného poistného plnenia sa totiž logicky prejavia aj na výške poistných sadzieb. Poistné podvody sú jedným z predpokladaných rizík, s ktorými musia poisťovne počítat' pri kalkulácii poistného, a tým zaťažujú peňaženky svojich klientov. Preto sa poisťovne, orgány dozoru, vrátane štátnych orgánov rozhodli, že proti poistným podvodom budú postupovať razantnejšie.

Zmyslom vypracovania tejto diplomovej práce je vytvoriť prehľadný a dostupný materiál, ktorý môže k svojmu štúdiu využiť nielen študent oboru Bezpečnostné technológie, systémy a management, ale aj široká odborná verejnosť. Úlohou práce je oboznámiť čitateľa s pojmom trestný čin „poistný podvod“, so spôsobmi páchania, odhaľovania a vyšetrovania tohto deliktu nielen v teoretickej rovine, ale prostredníctvom získaných štatistík a praktických ukážok vyšetrovania poistných podvodov sa prakticky zamerať na ich riešenie v praxi.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 ZÁKLADNÉ POJMY Z POISŤOVNÍCTVA

Predtým, než sa oboznámime s poistnými podvodmi a spôsobmi ich odhalenia a vyšetovania, je potrebné zoznámiť sa so základnými pojmami poisťovacieho odvetvia.

Všeobecná prosperita umožnila spoločnostiam, podnikom, podnikateľom a tiež občanom odkladať časť svojich peňažných prostriedkov ako zdroje pre poistenie svojich rizík ohrozujúcich ich prosperitu, stabilitu alebo dosiahnutú životnú úroveň. Preto vznikol poistný trh, ktorý je výsledkom dopytu a ponuky po takých produktoch, ktoré ochránia životný štýl, majetok, ale aj život.

1.1 Poisťovníctvo

Poisťovníctvo je špecifické odvetvie ekonomiky. Zahrňuje v sebe inštitúcie, ktoré sa zaoberajú poisťovacou, zaistovacou a sprostredkovateľskou činnosťou v oblasti komerčného poistenia. Chápeme ho ako nevýrobné odvetvie, ktoré zabezpečuje elimináciu rizík ovplyvňujúcich činnosti, život a zdravie ľudí.

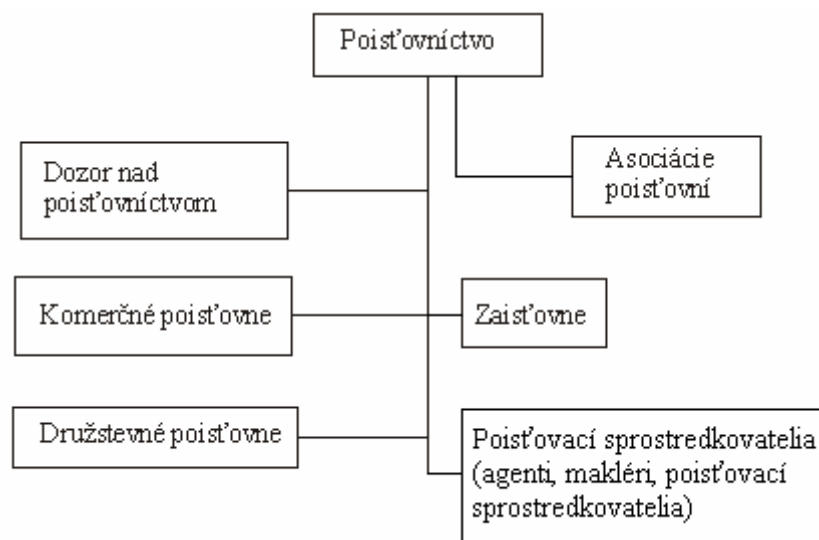
Poisťovníctvo je teda odvetvie národného hospodárstva, ktoré sa zaoberá poskytovaním poistnej ochrany a úhradou škôd vzniknutých na základe náhodných udalostí. Tak plní roľu stabilizátoru ekonomickej úrovne podnikov a životnej úrovne obyvateľstva.

V poisťovníctve teda na jednej strane ide o vytváranie technických rezerv z poistného od poistených a na druhej strane o vyplácanie poistných plnení či poistných náhrad za ujmy a škody spôsobené poistnou udalosťou, ktorá poškodila majetok, zdravie alebo život, poprípade činnosť a záujmy poisteného.

Medzi inštitúcie v poisťovníctve (obr.1.) zahrňame poisťovne a zaistovne, poisťovacích sprostredkovateľov, asociácie poisťovní, finančné inštitúcie zaoberajúce sa

poistením vedľa poisťovní (napríklad banky), poradenské a ostatné firmy v oblasti poisťovníctva a štátny dozor nad poisťovníctvom [2].

Činnosti všetkých orgánov a inštitúcií v poisťovníctve sa riadia zákonmi a normami. Základnými právnymi predpismi, ktoré upravujú úkony v poisťovníctve, sú zákon č. 95/2002 Sb., o poisťovníctví (v platnom znení); zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (v platnom znení); zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákonník (v platnom znení) a ďalšie.

Obr.1. Štruktúra poisťovníctva

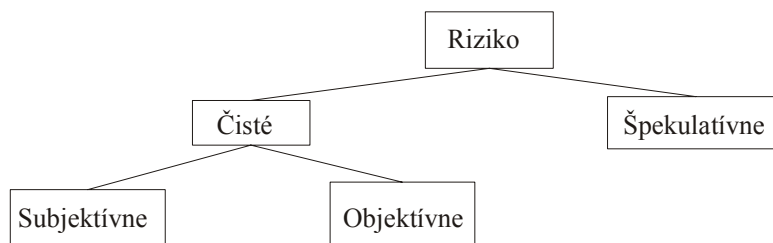
1.2 Pojem riziko obecně

Každá ľudská činnosť je ovplyvňovaná náhodnými silami a nepredvídateľnými udalosťami, ktoré predstavujú nebezpečenstvo vzniku škody. V súvislosti s týmito javmi sa užíva pojem riziko.

Riziko pochádza z arabského slova „risk“ a označuje priaznivú aj nepriaznivú udalosť v živote človeka. Pre väčšinu ľudí predstavuje riziko určitý druh neistoty výsledku v konkrétnej situácii. Riziko znamená pravdepodobnosť, že im škoda v dôsledku negatívnej odchýlky vznikne alebo nevznikne.

V závislosti na povahe udalostí alebo javov môžu realizáciou príslušného rizika vzniknúť iba negatívne odchýlky od cieľa - potom sa hovorí o **čistom riziku**, alebo záporné aj kladné odchýlky – a vtedy ide o tzv. **špekulatívne riziko**, (Obr.2.).

Pojem riziko je úzko spojené s poistením. To znamená, že poistenie je spojené s presunom rizika na poistiteľa. Poistiteľa pri poistení zaujíma iba čisté riziko, pričom sleduje objektívnu a subjektívnu stránku. **Objektívne riziko** je dané nezávisle na ľuďoch. **Subjektívne riziko** existuje v závislosti na činnosti ľudí. Súčasťou subjektívneho rizika je aj morálne riziko, ktoré je úzko spojené s poistnými podvodmi [3].

Obr.2. Riziko podľa povahy udalostí

Podľa príčiny vzniku rizika môžeme riziko ďalej deliť na:

- riziko prírodné,
- riziko technické,
- riziko vyvolané ľuďmi.

Ďalej sa riziká môžu deliť na:

- vnútorné a vonkajšie,
- fyzické a morálne,
- obchodne – podnikateľské a finančné,
- poisťiteľné a nepoisťiteľné,
- základné a zvláštne,
- a ďalšie.

1.3 Poistné riziko

Poistným rizikom je miera pravdepodobnosti vzniku poistnej udalosti vyvolanej poistným nebezpečenstvom [17].

Je to také riziko, na ktoré môže poisťovňa uzatvoriť poistnú zmluvu na základe poistne technických podmienok. Riziko je vždy podrobne vymedzené prostredníctvom poistného práva. Špecifikuje sa v zákonoch, vyhláškach, poistných podmienkach a interných smerniciach poisťovní.

V poisťovacej praxi používame pojem riziko v troch zmysloch:

1. predmet ohrozený náhodným nebezpečenstvom,
2. udalosť, ktorá spôsobuje škodu (ide o zdroj rizika),
3. pravdepodobnosť vzniku náhodnej udalosti s negatívnymi dopadmi.

1.4 Poistenie

Človek má dve možnosti, ako sa finančne vyrovnáť s náhodnými udalosťami. Môže ich kryť z vlastných zdrojov (tzv. samopoistením), alebo môže využiť poistenie, čím presunie riziko na poisťovacie inštitúcie. Z obecného hľadiska poistenie predstavuje určitý spôsob zabezpečenia proti následkom vyvolaným skutočnosťou predpokladanou poistným nebezpečenstvom alebo poistným rizikom.

Poistenie predstavuje peňažné vzťahy, prostredníctvom ktorých sa tvoria a rozdeľujú rezervy z poistného. V danom prípade poistený nemusí mať vlastné finančné zdroje na krytie strát, ktoré mu môžu vzniknúť neočakávanou udalosťou.

Poistenie je teda prostriedkom, ktorým sa straty niekoľkých poistených rozložia na všetkých poistených.

Zároveň je aj právnym vzťahom, pri ktorom poisťovňa preberá na seba záväzok, že poistenému poskytne poistné plnenie za udalosť, ktorá odpovedá dohodnutým poistným podmienkam.

Rozoznávame tieto základné formy poistenia:

1. nekomerčné poistenie, ktoré zahŕňa

- a) *zdravotné poistenie*, ktorého výšku stanovuje štát. Podľa zákona za niektoré osoby poistenie platí štát a účty spravujú zdravotné poisťovne.
- b) *sociálne poistenie*, ktoré je koncipované ako povinné poistenie. Zahŕňa nemocenské poistenie, dôchodkové zabezpečenie, podporu v nezamestnanosti a sociálne dávky. Toto poistenie spravuje Česká správa sociálneho zabezpečení.
- c) *penzijné pripoistenie*, je dobrovoľné. Spravujú ho penzijné fondy.

2. komerčné poistenie kryje riziká subjektov podľa ich potrieb.

Podľa dôvodu uzatvorenia sa poistenie delí na:

- a) *dobrovoľné*, ktoré sa zjednáva na základe rozhodnutia poistníka,
- b) *povinné zmluvné*, kedy je právnym predpisom určená povinnosť zjednať poistenie pre dané subjekty (napríklad povinné ručenie),
- c) *zákonné*, kedy povinnosť poistenia pre príslušné subjekty vyplýva zo zákona. Poistná zmluva sa neuzatvára (napríklad zdravotné poistenie, sociálne poistenie,...).

Podľa predmetu poistenia delíme komerčné poistenie na:

- a) *poistenie majetku*, ktoré zahŕňa poistenie domácnosti (napríklad živelná pohroma, vytopenie, krádež, vandalizmus), poistenie stavieb, hmotných vecí, strojov a strojného zariadenia a poistenie elektronických zariadení,
- b) *poistenie osôb*, ktoré obsahuje
  - rizikové životné poistenie, ktoré zaistí rodinu v prípade smrti poisteného,
  - kapitálové životné poistenie, ktoré obsahuje okrem poistenia aj sporiacu zložku,
  - dôchodkové poistenie, ktoré poisťovňa vypláca k dôchodku,
  - úrazové poistenie, ktoré sa vzťahuje na úrazy a ich následky,

- cestovné poistenie, ktoré zahrňuje poistenie liečebných výloh a náklady potrebné k prevezeniu domov a poistenie zodpovednosti za škody občana v zahraničí.
- c) *poistenie zodpovednosti za škody*, ktoré kryje škodu, ktorá vzniká inej osobe ako poistenej. Toto poistenie sa vzťahuje na poistenie zodpovednosti za škody vzniknuté prevádzkou motorového vozidla, poistenie zodpovednosti občana za škodu v bežnom občianskom živote a poistenie zodpovednosti z výkonu povolania.

Formy poistenia sa rozlišujú aj podľa právneho dôvodu vzniku poistenia, a to na:

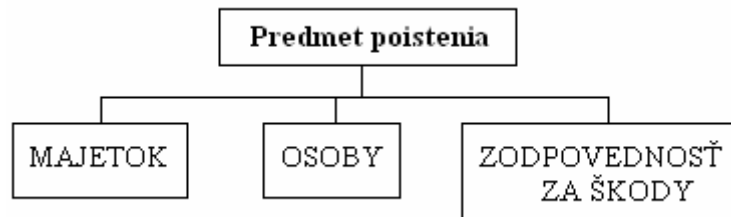
1. **zákonné**, ktoré vzniká tým, že k určitému dátumu existuje skutočnosť stanovená právnym predpisom, s ktorou spája zákon vznik poistenia bez prejavu vôle poisteného subjektu či poistníka. A trvá po celú dobu existencie tejto skutočnosti bez ohľadu na vôľu jeho účastníkov.
2. **povinné zmluvné**, ktoré vzniká na základe súhlasného prejavu vôle poistiteľa a poistníka, avšak zjednanie povinného poistenia je právnym predpisom s ohľadom na spoločenský záujem uložené.
3. **zmluvné dobrovoľné**, ktoré sa uzatvára ako slobodný prejav vôle účastníkov poistenia, pričom poistník nie je ničím obmedzený pri rozhodovaní o tom, či poistnú zmluvu uzatvorí, alebo nie.

Iné kritérium člení poistenie na:

1. **životné**, ktoré sa orientuje na riziko dožitia alebo úmrtia. Poistná čiastka bude vyplatená buď jednorázovo alebo formou pravidelného dôchodku.
2. **neživotné**, jedná sa o poistenie majetku, poistenie zodpovednosti za škodu, poistenie úrazu a zdravotné poistenie. Poistné plnenie sa uhradí na základe priameho prejavu rizika po poistnej udalosti.

1.5 Predmet poistenia

Obr.3. Predmet poistenia

Poistenie majetku, ktorého predmetom poistenia je majetok. V náväznosti na jednotlivé riziká sa poistenie delí na živelné, dopravné, havarijné, pre prípad odcudzenia, poistenie úveru a ďalšie.

Poistenie osôb je zamerané na fyzické osoby. Poistenie sa podľa druhu vzniku delí na úrazové poistenie, živelné poistenie, dôchodkové a poistenie liečebných výloh v zahraničí.

Poistenie zodpovednosti za škodu je poistenie, ktoré zabezpečuje poistenému právo, aby za neho poisťiteľ uhradil škodu, ktorá vznikla inému subjektu v súvislosti s jeho činnosťou alebo vzťahom uvedeným v poistnej zmluve.

V praxi sa najčastejšie stretávame so **združenými formami poistenia**. Predmetom poistenia je kombinácia poistenia majetku, fyzických osôb a zodpovednosti za škodu. Cieľom je vyhovieť potrebám klientov, ktorí jedným typom poistenia pokrývajú viac druhov rizík.

1.6 Základné subjekty poistenia

Uzatvorenie poistenia je z právneho hľadiska vzťah, ktorý vzniká na základe uzatvorenej vzájomne výhodnej poistnej zmluvy medzi subjektmi poistenia. Medzi základne subjekty patria:

Poisťiteľ je právnická osoba, ktorá má zo zákona oprávnenie vykonávať poisťovaciu činnosť. Môže to byť komerčná poisťovňa alebo iný subjekt, ktorému bolo udelené povolenie na výkon činnosti, a preberá na seba povinnosť poskytnúť poistné plnenie v prípade vzniku poistnej udalosti.

Ďalším subjektom poistného vzťahu je *poistník*. Je to osoba, ktorá s poisťiteľom uzatvorila poistnú zmluvu. Má právo zjednávať poistenie a svojim jednostranným prejavom vôle vyvolať jeho zánik. Ďalšie práva sú stanovené v poistnej zmluve. Hlavnou povinnosťou poistníka je platiť poistné. Pri poistení vlastných rizík sa poistník stáva zároveň aj poisteným. Ale môže poistiť aj riziká iných osôb.

Poistený je osoba, na ktorej majetok, život, zdravie alebo zodpovednosť za škodu sa vzťahuje poistenie. Má právo na poistné plnenie z poistnej zmluvy. Ďalšie práva a povinnosti stanovuje poistná zmluva alebo Občanský zákoník.

V poistnom vzťahu existujú aj ďalšie subjekty. Patrí sem napríklad *oprávnená osoba*, ktorá má právo na výplatu poistného plnenia v prípade smrti poisteného.

1.7 Poistná zmluva

Poistná zmluva je zmluvou o finančných službách, v ktorej sa poisťiteľ zaväzuje v prípade vzniku náhodnej udalosti poskytnúť v zjednanom rozsahu plnenie a poistník sa zaväzuje platiť poisťiteľovi poistné [17].

Poistná zmluva predstavuje právny dokument, ktorý završuje dvojstranný právny akt. Na jeho základe vzniká zmluvné poistenie fyzických a právnických osôb. Je to dohoda medzi poisťiteľom a poistníkom, ktorou sa obe strany zaväzujú plniť podmienky poistenia. Zmluva je vyhotovená písomnou formou podľa platných právnych predpisov. Súčasťou zmluvy sú všeobecné poistné podmienky.

Poistná zmluva obsahuje určenie oprávnených osôb, vymedzenie poistného rizika, poistnej doby a doby platnosti zmluvy a výšku poistného a jeho splatnosť.

1.8 Poistné podmienky

Poistné podmienky predstavujú právnu úpravu určitého poistného produktu. Rozoznávame dva druhy podmienok, a to všeobecné a zvláštne poistné podmienky.

Všeobecné poistné podmienky určujú charakter poistnej udalosti, spôsob uzatvorenia poistnej zmluvy, dobu trvania a ukončenie poistenia, predmet poistenia a podobne. Tieto podmienky sú súčasťou poistnej zmluvy.

Zvláštne poistné podmienky konkretizujú poistné podmienky pre dané poistenie. Tieto podmienky sú dohodnuté v poistnej zmluve.

1.9 Poistná udalosť

Poistnou udalosťou je náhodná skutočnosť bližšie označená v poistnej zmluve alebo vo zvláštnom právnom predpise, na ktorý sa poistná zmluva odvoláva, s ktorou je spojený vznik povinnosti poistiteľa poskytnúť poistné plnenie [17].

Náhodná udalosť, ktorou je postihnutý poistený predmet, záujem alebo osoba, sa nazýva poistná udalosť. Na základe predpisov alebo poistnej zmluvy poskytuje poistiteľ poistné plnenie. Jedná sa o udalosť, u ktorej nie je isté, či nastane a aký rozsah škôd spôsobí.

1.10 Poistné

V prípade poistenia je cena služby nazývaná *poistným*. Poistné je cena za poskytovanú poistnú ochranu, ktorú poisťovní platí ten, kto s ňou uzatvoril poistnú zmluvu, alebo ten, kto je poistený priamo zo zákona. Poistné pre jednotlivé druhy poistných produktov môže byť uplatňované ako:

Jednorazové poistné, ktoré je platené naraz za celú dobu. Je inkasované spravidla pri zjednávaní poistenia.

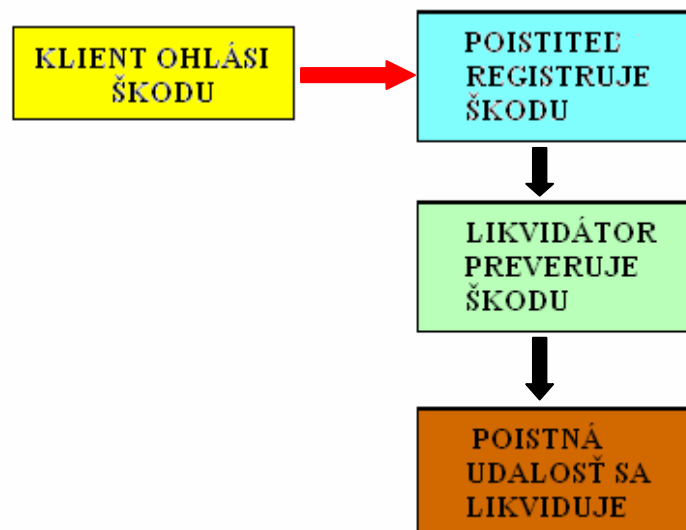
Bežné poistné, ktoré poistník pravidelne platí v rámci jednotlivých poistných období. Dohoda o dĺžke poistných období a o termínoch splatnosti poistného je súčasťou poistnej zmluvy.

1.11 Likvidácia poistných udalostí

Likvidácia poistných udalostí je charakterizovaná ako súhrn pracovných postupov, ktorých cieľom je zistiť škodu a poskytnúť poistné plnenie, ktoré je realizované v peňažnej forme.

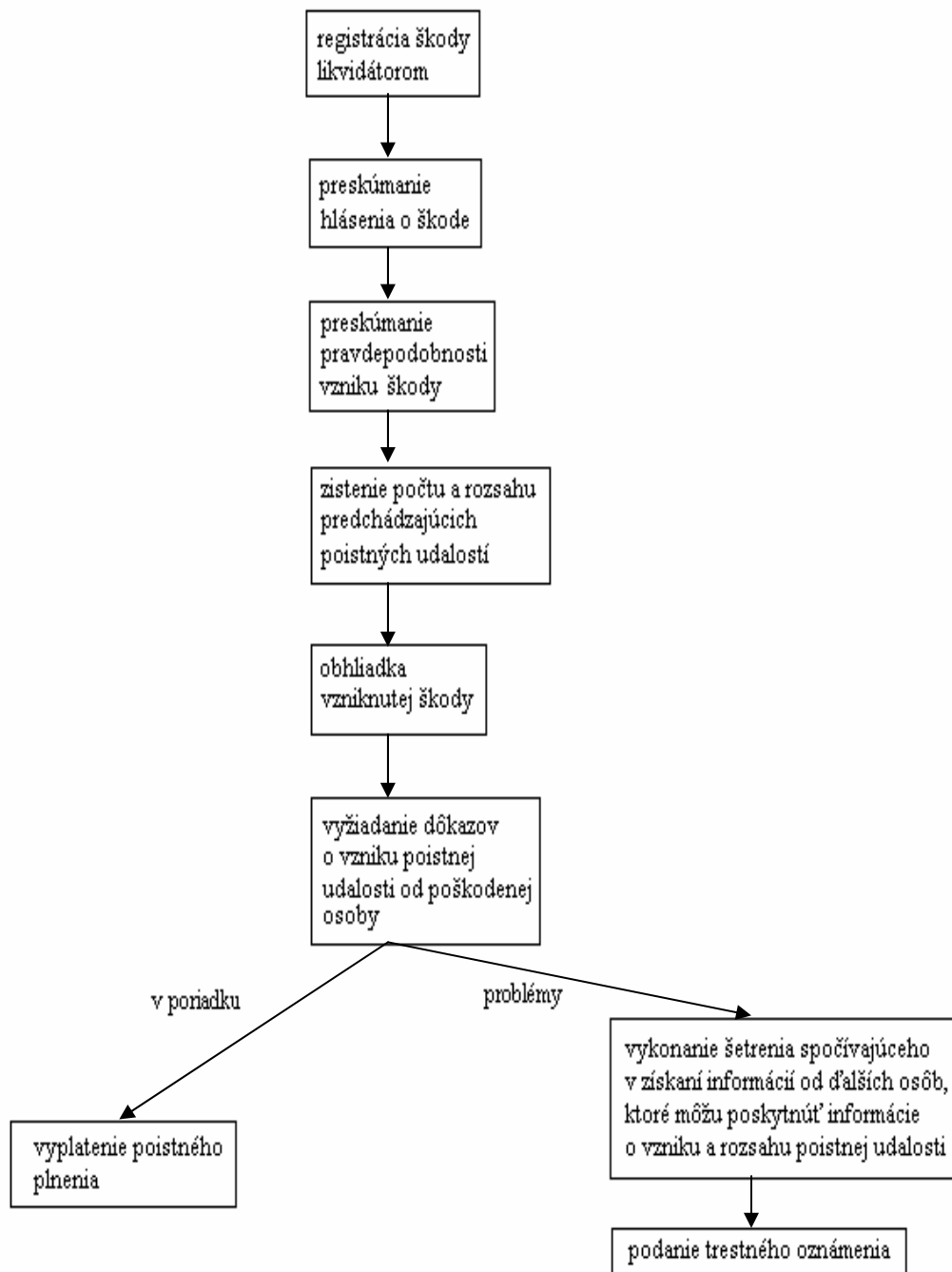
Poistovne však poskytujú náhradu len vtedy, ak poistná udalosť spĺňa podmienky poistenia, čo znamená, že je v súlade so všeobecnými poistnými podmienkami, zmluvnými podmienkami poistiteľa a vznikla v období, na ktoré bolo poistenie zjednané.

Škody sa likvidujú u všetkých druhov poistenia podľa určitej základnej schémy:

Obr.4. Likvidácia škôd

Postup likvidátora pri nahlásení poistnej udalosti:

Obr.5. Schéma postupu

2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA A KLASIFIKÁCIA PODVODU A POISTNÉHO PODVODU

2.1 Základná charakteristika podvodu

Podvod je jedným z druhov trestných činov patriacich do kategórie majetkovej kriminality. Termín podvod pochádza z latinského slova *falsum*.

Podvodom sa chápe jednanie, keď niekto ku škode cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že uvedie niekoho v omyl, využije niečieho omylu alebo zamlčí podstatné skutočnosti, a spôsobí tak na cudzom majetku škodu nie nepatrnú. Potom bude potrestaný odňatím slobody až na dva roky alebo zákazom činnosti alebo peňažitým trestom alebo prepadnutím veci [16].

Teda podľa ustanovenia § 250 trestného zákona je to trestný čin, ktorý spočíva v tom, že niekto za účelom obohatenia sa uvedie iného klamstvom alebo zmenou pravdivých okolností v omyl a spôsobí mu škodu. Ide o delikt rôznej kvalifikácie. Podľa výšky škody je trestom odňatie slobody, zákaz činnosti, peňažný trest alebo prepadnutie veci.

2.2 Základná charakteristika poistného podvodu

Poistný podvod v posledných rokoch narastá do medzinárodných dimenzií, hlavne z dôvodu voľného pohybu osôb a tovaru a bezbariérového poisťovania rizík v rámci Európskej únie.

U poistných podvodov došlo k profesionalizácii a špeciálnemu zameraniu sa na určitú oblasť hospodárskej kriminality, ktorou je finančná kriminalita. Charakterom sa radia medzi podvody patriace predovšetkým do kategórie nadnárodnej kriminality, pretože ich páchanie presahuje regionálnu úroveň.

Ich nárast je spôsobený niekoľkými príčinami. Najdôležitejšie príčiny vzniku poistných podvodov spočívajú v zmene spôsobu života obyvateľstva. Vo svojom konzumnom spôsobe života hľadajú ľahké zisky, snažia sa vyťažiť maximum z každej situácie. Okrem týchto príčin existuje aj určité mylné vedomie, že takáto činnosť nebude odhalená a hlavne páchatelia necítia vinu za svoje konanie.

Podľa ustanovenia § 250a trestného zákona je poistný podvod trestný čin, ktorý spácha ten, kto pri zjednávaní poistnej zmluvy, alebo pri uplatnení nároku na plnenie z takejto zmluvy uvedie nepravdivé alebo skreslené údaje alebo údaje zamlčí. Ďalšími činnosťami, ktoré sú považované za trestný čin poistného podvodu, sú úmyselné vyvolávanie poistnej udalosti a spôsobenie škody na cudzom majetku.

Podobne ako pri trestnom čine podvod je trestom odňatie slobody, zákaz činnosti, peňažný trest alebo prepadnutie veci. U škôd veľkého rozsahu môžeme podľa zákona č. 40/1961 Sb., trestného zákona počítať až s dvanástimi rokmi odňatia slobody.

Trestný čin poistný podvod je úmyselným trestným činom spočívajúcim v:

- *úmyselnom vyvolaní poistnej udalosti*, ktoré vyvolá páchateľ tak, že spôsobí konkrétnu skutočnosť, z ktorej vzniká povinnosť poistiteľa poskytnúť poistné plnenie (napríklad zámerne havaruje s poisteným vozidlom),
- *úmyselnom udržiavaní stavu vyvolaného poistnou udalosťou*, ktoré spôsobí páchateľ tak, že predlžuje alebo rozvíja poistnú udalosť, ktorá nastala bez jeho pričinenia alebo jeho nedbalostným jednaním. Udržiavanie takéhoto stavu páchateľ vykonáva s úmyslom zvýšiť vzniknutú škodu.

Týmto úmyselným konaním je trestný čin poistný podvod dokonaný, aj keď ku škode na cudzom majetku nemuselo dôjsť.

Trestný čin poistný podvod má špecifickú právnu úpravu, takže záleží aj na tom, ako posúdia trestný čin orgány činné v trestnom konaní, a to či ho z hľadiska klasifikácie posúdia ako poistný podvod, alebo bude klasifikovaný ako podvod v obecnom zmysle.

2.2.1 Základný rozdiel medzi obecným podvodom a poistným podvodom

Základný rozdiel spočíva v tom, že podmienkou dokonania „obecného“ trestného činu podvodu je obohatenie páchateľa alebo inej osoby.

Naproti tomu u poistného podvodu nie je potrebné k dokonaniu trestného činu vznik škody, a to ako majetkovej, tak prípadne nemajetkovej povahy. Preto ani úmysel páchatel'a nemusí k takejto škode spočívajúcej hlavne vo vylákaní poistného plnenia smerovať, aj keď spravidla tomu tak bude. Teda stačí, že osoba pri zjednávaní poistnej zmluvy alebo uplatňovaní nároku z nej uvedie nepravdivé údaje.

Napríklad osoba ohlásí poisťovni fiktívnu poistnú udalosť, alebo požaduje úhradu škody, ktorá priamo nesúvisí s touto udalosťou.

2.3 Typické spôsoby páchania trestného činu poistný podvod

Podstatou podvodného jednania je vyvolanie alebo využitie falošných predstáv poškodeného o určitých skutočnostiach. Tieto skutočnosti je potom možné považovať za kriminalistické kritérium pri delení spôsobov páchania trestného činu poistný podvod.

Na základe tohto kritéria potom môžeme medzi základné spôsoby páchania trestného činu poistný podvod zaradiť *uviedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti*. Tieto jednania páchatel'ov spočívajú v tom, že páchatel' vyvolá alebo využije mylné predstavy o svojej činnosti alebo o vzniku alebo trvaní určitej udalosti. To znamená, že uvedie napríklad nepravdivé alebo skreslené údaje.

2.4 Typické formy páchania trestného činu poistný podvod

Spôsoby páchania poistného podvodu sú rôznorodé a rozsah ich páchania je veľmi široký. Avšak u trestného činu poistný podvod nie je možné použiť obecné kriminalistické kritériá spôsobov páchania trestného činu podvod.

Dôvody nemožnosti použitia týchto kritérií sú:

1. Páchatel' musí uviesť svoju totožnosť, pretože predpokladané poistné plnenie musí prijať konkrétna fyzická alebo právnická osoba.

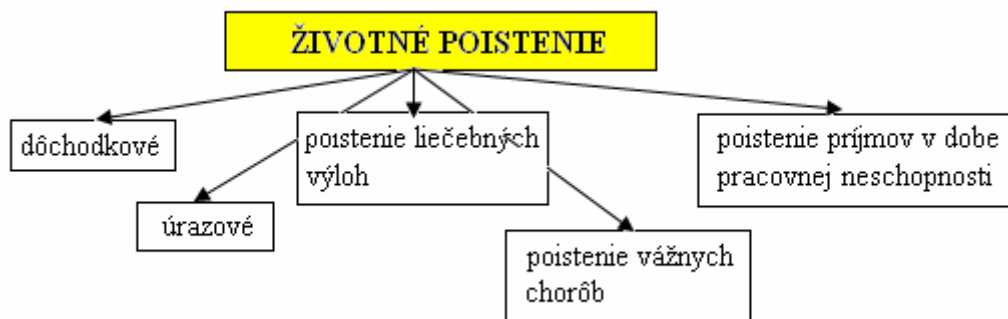

2. Nemôže uviesť inú osobu v omyl vo vzťahu k veciam, pretože aj keď uzatvorenie poistnej zmluvy je obchodná transakcia, páchatel' nie je tou osobou, ktorá určitú vec alebo službu predáva.

Ako bolo uvedené v predchádzajúcej kapitole, jedným zo spôsobov páchania poistného podvodu je uviesť osobu v omyl alebo využitie omylu vo faktoch činnosti alebo udalosti. To znamená, že páchatel' pri zjednávaní poistnej zmluvy alebo pri uplatňovaní nároku na poistné plnenie uvedie nepravdivé údaje.

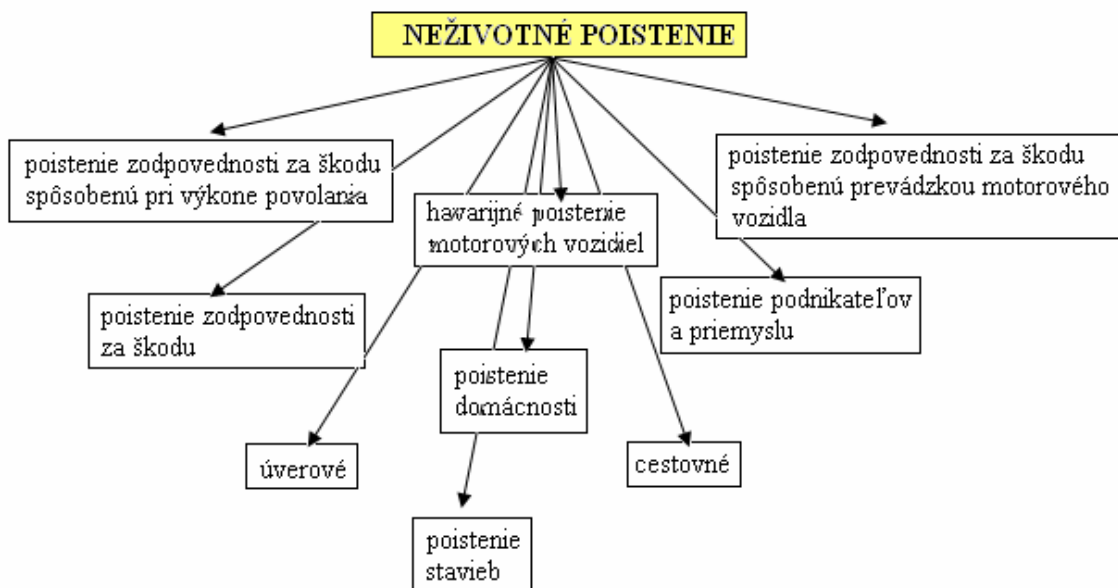
Jedným z kritérií členenia poistných podvodov je **predmet útoku**. Podľa predmetu môže ísť o poistnú udalosť a teda aj poistný podvod v rámci *životného* poistenia, alebo *neživotného* poistenia.

Poistné udalosti vo vzťahu k životnému poisteniu potom vznikajú v:

Obr.6. Poistné udalosti vo vzťahu k životnému poisteniu

Vo vzťahu k neživotnému poisteniu vznikajú poistné udalosti v:

Obr.7. Poistné udalosti vo vzťahu k neživotnému poisteniu

Potom môžeme základné formy páchania poistných podvodov rozdeliť do týchto spôsobov páchania trestného činu poistného podvodu [5], a to:

1. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u dôchodkového poistenia.* Predmetom útoku v tejto oblasti môže byť poistný vzťah týkajúci sa základného dôchodku, dočasného dôchodku a dôchodku pre pozostalých.
2. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u úrazového poistenia.* V tomto prípade je možné zjednať poistenie pre:
  - prípad smrti v dôsledku úrazu,
  - prípad trvalých následkov úrazu,
  - prípad čiastočnej náhrady zníženého príjmu v dôsledku úrazu.

V tejto oblasti páchatelia trestného činu poistného podvodu buď zatajú svoj zdravotný stav, dobu a miesto úrazu alebo poistnú zmluvu uzatvárajú až po poistnej udalosti. Druhým prípadom poistného podvodu môže byť fakt, že poistná udalosť

vôbec nenastala, je iba predstieraná. V tomto prípade existujú spolupáchatelia, ktorými sú pracovníci zdravotníckych zariadení. Tí fingujú zdravotnú dokumentáciu.

V budúcnosti sa predpokladá, že sa páchatelia zamerajú na škody na zdraví. Tu je ťažké dokázať rozsah poškodenia, hlavne ak na podvode budú spolupracovať aj lekári.

3. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u poistenia liečebných výloh.* Tento spôsob poistného podvodu sa veľmi ťažko dokazuje, pretože k predstieranej poistnej udalosti väčšinou dochádza v zahraničí.
4. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u poistenia príjmov v dobe pracovnej neschopnosti.* Ide o spôsob páchania trestného činu poistného podvodu, kedy páchatelia využívajú omyl v tom, že pracovná neschopnosť vôbec nenastala.
5. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u poistenia vážnych chorôb* spočíva v tom, že páchatel' pri uzatváraní poistnej zmluvy uvádza nepravdivé údaje o svojom zdravotnom stave. Toto poistenie sa vzťahuje na poistenie vážnych chorôb, ako sú rakovina, mozgová príhoda, AIDS. Na zdravotnú prehliadku, ktorá predchádza poisteniu, posielajú zdravú osobu alebo využijú spoluprácu s pracovníkom zdravotného zariadenia, ktorý sfaľšuje zdravotnú dokumentáciu.
6. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u poistenia domácnosti vrátane rekreačných domácností.* Poistenie sa vzťahuje na všetky veci v domácnosti, ktoré slúžia k uspokojovaniu potrieb človeka. Páchatel' pri trestnom čine podvodu môže uviesť nepravdivé údaje pri uplatňovaní nároku na poistné plnenie. Je to hlavne tým, že:
  - a. udáva, že došlo k odcudzeniu veci, ktorú nikdy nevlastnil,
  - b. zinscenuje krádež.

Ďalším spôsobom páchania poistného podvodu je, keď páchatel' uplatňuje nárok na poistné plnenie u viacerých poistiteľov, u ktorých má domácnosť poistenú viackrát.

Samotné uzatvorenie viacerých poisťných zmlúv nie je trestný čin, ale je vylúčené, aby úhrn vyplatených poisťných plnení za jednu vec prekročil poisťnú hodnotu veci.

7. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti poistenia stavieb.* Predmetom poisťnej zmluvy býva stavba, materiál na stavbu alebo zodpovednosť zo škodu vyplývajúcu z vlastníctva alebo držania nehnuteľnosti. Najčastejším spôsobom páchania tejto trestnej činnosti býva napríklad úmyselné podpálenie poisťenej stavby s cieľom získať poisťné plnenie.
8. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u cestovného poistenia* využívajú páchatelia pri zinscenovaní poisťnej udalosti hlavne v zahraničí, ako tomu je aj u poistenia liečebných výloh. Preto je tento druh trestného činu ťažko dokázateľný.
9. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u havarijného poistenia motorových vozidiel.* Ide o najfrekvencovanejší spôsob páchania trestného činu poisťný podvod. Tieto trestné činy môžeme rozdeliť do dvoch skupín podľa typu uvedenia v omyl, a to:
  - a. **poisťné podvody, pri ktorých dochádza k údajnej krádeži vozidla.**
V tomto prípade páchatel môže poisťiteľa uviesť v omyl tým, že:
    - nadhodnotí cenu vozidla dodatočnou výbavou,
    - poisť vozidlo, ktoré bolo v zahraničí odcudzené a na území Českej republiky mu boli vytvorené nové identifikačné znaky,
    - zatají vek vozidla a po nahlásenej krádeži získať vyššie poisťné plnenie,
    - poisť iba „doklady od vozidla“, pretože fyzicky je predané do zahraničia,
    - nahlási odcudzenie vozidla, aj keď vozidlo predtým vyviezli do zahraničia,
    - nahlási odcudzenie vozidla, ktoré bolo predtým predané na náhradné diely.
  - b. **poisťné podvody, kedy dochádza k údajnému poškodeniu vozidla pri dopravných nehodách alebo živelných udalostiach.** Páchatelia uvádzajú poisťiteľa v omyl tým, že:
    - spolu s pracovníkmi poisťovni uzatvárajú poisťnú zmluvu na už predtým havarované vozidlo, a tým „antidatujú“ dobu uzatvorenia poisťnej zmluvy,

- spolu s príslušníkmi dopravnej polície vytvárajú fingované protokoly o dopravnej nehode a potom požadujú poistné plnenie,
- spolu s pracovníkmi autoservisov úmyselne nadhodnocujú cenu opravy a uvádzajú výmenu náhradných dielov, ktoré sú iba opravené alebo neboli vôbec poškodené.

10. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.* Z poistenia je hradená škoda spôsobená prevádzkou motorového vozidla druhému účastníkovi dopravnej nehody. Preto páchatelia väčšinou uvádzajú poistiteľa v omyl pri uplatnení nároku na poistné plnenie. A to tým, že:

- v spolupráci s príslušníkmi dopravnej polície vytvárajú fingované protokoly o dopravnej nehode,
- za spoluúčasti druhého vodiča zinscenujú dopravnú nehodu,
- v spolupráci s pracovníkmi autoopravovní úmyselne nadhodnocujú cenu opravy.

Ďalším spôsobom majetkového obohatenia sa nastáva pri uplatnení nárokov na poistné plnenie:

- za škody spôsobené na zdraví,
- ako náhradu za ušlý zisk,
- za veci, ktoré boli údajne zničené pri poistnej udalosti.

11. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u poistenia zodpovednosti za škodu.* Poistený má z uzatvorenej poistnej zmluvy právo, aby za neho poistiteľ uhradil škodu, za ktorú podľa zákona zodpovedá inému. Páchatel' preto využíva mylnú predstavu, že vznikla určitá poistná udalosť, ktorú potom poistiteľ pokladá za poistnú. Medzi takéto mylné udalosti patria:

- udalosti, keď si poistený spôsobí škodu na veci sám, ale požiada známeho, aby v hlásení poistnej udalosti uviedol, že poškodenie spôsobil,
- udalosti, kedy ten čo spôsobil škodu nie je poistený a preto požiada druhú osobu, aby uviedla, že poškodenie spôsobila ona,
- udalosti, kedy poškodenie veci vzniklo opotrebením, ale jej poškodenie sa upravilo tak, aby vyzerala ako poškodená činnosťou, na ktorú sa vzťahuje poistenie.

12. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u poistenia zodpovednosti za škodu pri výkone povolania.* Ide o páchanie trestného činu poistného podvodu u niektorých profesií, ako sú lekári, notári, architekti, policajti a ďalší alebo pri výkone niektorých činností, ako napríklad letecká prevádzka, využívanie atómovej energie a podobne. Pri výkone týchto činností môže vzniknúť nebezpečenstvo spôsobenia škody.

K páchaniu týchto trestných činov môže dôjsť za predpokladu, že osoba, ktorá je fiktívne poškodená spolu s osobou, ktorá je poistená na zodpovednosť, nahlási poisťovni udalosť, ku ktorej nedošlo.

13. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u poistenia podnikateľov a priemyslu.* V rámci poistenia poistiteľ poisťuje podnikateľské riziká napríklad proti živelným pohromám, technické riziká, prerušenie prevádzky, poistenie prepravy, finančné a kapitálové riziká a podobne.

Páchatelia v tejto oblasti využívajú omyl v tom, že zatajujú skutočnú hodnotu vecí pri uzatváraní poistnej zmluvy. A to:

- poistenie bezcenného alebo nepredajného tovaru na čiastku, ktorá je niekoľkonásobne vyššia než skutočná hodnota veci,
- poistenie neexistujúceho tovaru, ktoré je deklarované iba falošnými dokladmi,
- poistenie opotrebovaného zariadenia, ktoré je upravené tak, aby budilo dojem funkčného stroja.

14. *Uvedenie v omyl alebo využitie omylu vo fakte činnosti alebo udalosti u úverového poistenia.* Aj keď nejde o veľmi častý spôsob páchania trestnej činnosti poistný podvod, jeho následky sú po majetkovej škode veľmi značné. Obsahom krytia úverového poistenia je krytie strát v prípade nesplatenia poskytnutého úveru.

Z tohto rozdelenia vyplýva, že medzi najfrekvencovanejšie poistné podvody patria uvedenie v omyl alebo využitie omylu v havarijnom poistení, u poistenia zodpovednosti a u poistenia podnikateľov a priemyslu. Tieto druhy poistných podvodov sú páchané najčastejšie a vyplývajú z nich najväčšie finančné a materiálne škody.

Trestný čin poistný podvod je ďalej možné rozdeliť aj podľa osoby páchatel'a na **vonkajší** a **vnútorný** poistný podvod.

U **vonkajšieho poistného podvodu** je páchatel'om poistený alebo poistník. Títo páchatelia nemajú žiadnych spolupáchatel'ov medzi zamestnancami poisťovne. Uvádzajú poisťovateľa v omyl pri uzatváraní poistnej zmluvy alebo pri uplatňovaní nároku na poistné plnenie vyplývajúce z tejto zmluvy.

U **vnútorného poistného podvodu** je páchatel'om zamestnanec poisťovne, ktorý má obvykle za spolupáchatel'a poisteného alebo poistníka. Páchatel' v tomto prípade využíva svoju výbornú znalosť prostredia, pričom uvádza v omyl pri zjednávaní poistnej zmluvy alebo pri uplatnení nároku na poistné plnenie. Pritom využíva ďaleko lepšie nedokonalosti daného poistného produktu.

2.5 Charakteristika páchatel'ov trestného činu poistný podvod

U trestného činu poistný podvod sa predpokladá, že páchatel' je len vtedy úspešný, ak využíva svoje intelektuálne schopnosti, znalosti a výrečnosť, schopnosti nadväzovať kontakty, improvizáciou a prispôsobenie sa situácii. Podvodník býva obvykle dobrým psychológom a vie odhadnúť svojho protivníka.

Intelektové (rozumové) schopnosti, medzi ktoré patrí tiež inteligencia, ovplyvňujú spôsob spáchania trestného činu, pretože kladú na intelekt páchatel'a vyššie nároky. Charakterové vlastnosti sa môžu v spôsobe páchania prejaviť napríklad neadekvátnym násilím.

Avšak osobnostné vlastnosti nie je možné všeobecne aplikovať na všetky spôsoby trestných činov poistný podvod rozdelených podľa predmetu útoku páchatel'a.

Obecne je možné povedať, že páchatel' trestného činu poistný podvod, ktorého predmetom útoku je dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, poistenie vážnych chorôb, poistenie domácnosti, poistenie stavieb, cestovné poistenie, havarijné a zákonné poistenie motorových vozidiel, poistenie zodpovednosti za škodu, nemusí byť intelektuálne alebo inak nadaný. Stačí, aby to bol ktokoľvek, kto má spôsobilosť k právnym úkonom a je oprávnený uzatvárať poistné zmluvy.

Ale páchanie niektorých trestných činov poistný podvod predpokladá, že páchatel' musí vlastniť alebo mať v nájme vec, ktorá je predmetom poistenia, alebo uskutočniť jednanie alebo prevádzkovať činnosť, ktoré sú predmetom poistenia. Najčastejšie sú páchatel'mi osoby, ktoré sú nezamestnané, v zlej finančnej situácii, bez stredoškolského vzdelania a bez výnimočných intelektuálnych schopností.

Naopak, pri páchaní trestného činu poistný podvod u poistenia podnikateľov a priemyslu a úverového poistenia, je páchatel' spravidla charakterizovaný obecnými vlastnosťami, ako u páchatel'a trestného činu podvod. Spravidla sú týmito vlastnosťami vysoká intelektuálna úroveň, schopnosť nadväzovať kontakty, dokonalé oboznámenie sa s problematikou, výrečnosť a schopnosť improvizovať.

V súčasnosti sú poistné podvody často pripravované profesionálne organizovanými skupinami. V týchto skupinách sa nachádzajú členovia, ktorí „operácie“ riadia a osoby, ktoré sa stávajú „bielymi koňmi“. To znamená, že nie všetci členovia musia využívať svoje znalosti a dovednosti.

Drvivá väčšina podvodníkov sú profesionáli, ktorí poistné podvody organizujú a páchajú dlhodobo. Ale aj v tejto sfére trestných činov sa objavujú osoby, ktoré sú do tejto situácie zväčša dotlačení zlou životnou situáciou.

Rozdielmi medzi týmito dvoma skupinami je hlavne sústavnosť a sofistikovanosť podvodov a podrobné znalosti poistného práva u páchatel'ov.

2.5.1 Základné skupiny profilu predstaviteľa poistného podvodu

Vytvoriť profil typického predstaviteľa „podvodného jednania“ je skoro nemožné. Ale zo skúseností špecialistov je možné odvodiť zhruba tri základné skupiny [10]:

1. *Bežný páchatel' poistného podvodu* patrí do veľmi širokej skupiny ľudí, zahrňujúcej občanov dodržiavajúcich zákony s čistým trestným registrom. Títo ľudia ale v prípade poistnej udalosti môžu podľahnúť pokušeniu, napríklad v dočasnej finančnej tiesni, a pokúsia sa navštíviť malú škodu alebo nahlásiť škodu falošnú.

Riziko ich detekcie je pomerne malé a oni majú pocit, že veľkej poisťovni nespôsobia rozsiahlu škodu.

2. *Skupina ľudí, ktorí už mali skúsenosti s kriminálnou činnosťou*, väčšinou v oblasti nenásilných trestných činov a sú skúsení v páchaní drobnej trestnej činnosti alebo si takto vylepšujú svoje príjmy. Väčšinou v tejto činnosti pokračujú až do ich odhalenia.
3. *Organizované kriminálne skupiny* sú najviac nebezpečne pre poisťovne. Sú väčšinou dobre organizované a pripravujú komplexné a veľmi nákladné poisťné podvody.

2.5.2 Trestná zodpovednosť páchatel'ov trestného činu poisťný podvod

Páchatel'om trestného činu poisťný podvod môže byť ktorýkoľvek účastník poisťného vzťahu.

V praxi býva páchatel'om poisťník alebo osoba, ktorá s budúcim poisťiteľom zjednáva poisťnú zmluvu. Podmienkou trestnej zodpovednosti páchatel'a za trestný čin poisťný podvod nie je, aby poisťovňa jednala v omyle, respektíve aby jednanie páchatel'a (poisťníka) viedlo k omylu poisťovne, na základe ktorého by poskytla poisťné plnenie. K trestnosti tohto činu sa tiež nevyžaduje, aby páchatel' skutočne vylákal poisťné plnenie, na ktoré mu nevznikol nárok. Pokiaľ však páchatel' vyláka poisťným podvodom takéto poisťné plnenie, môže ísť podľa jeho výšky o spôsobenie škody, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby.

Pokiaľ ide o poisťiteľa, prichádza do úvahy trestná zodpovednosť niektorej z fyzických osôb v podstate iba pri zjednávaní poisťnej zmluvy, kedy môže uvádzať niektoré nepravdivé alebo skreslené údaje, napríklad o poisťnom plnení, alebo môže zamlčať niektoré podstatné údaje zo všeobecných poisťných podmienok, ktoré sú súčasťou poisťnej zmluvy.

2.6 Príčiny páchania poistných podvodov a ich kriminogénne faktory

2.6.1 Príčiny páchania trestného činu poistný podvod

Množstvo príčin, ktoré vedú k páchaniu trestných činov poistný podvod, je veľké. Okrem obecných príčin, medzi ktoré patrí zmena mentality, ekonomická kríza, rast nezamestnanosti, či vývoj civilizácie, je nutné uviesť aj tie, ktoré sú zistené praxou kriminalistov.

K týmto príčinám podľa mentality páchatel'a patria:

- trestným jednaním nie je poškodená žiadna konkrétna osoba, pretože poistenie sa uzatvára so spoločnosťou,
- neefektívnosť poistného vzťahu, pričom poistník stále platí a nič z toho nemá. Chce sa pomstiť poisťovní, čím sa stáva páchatel'om,
- v prípade poistnej udalosti sa môže poistenému zdať, že dostal nízke plnenie,
- finančné problémy poisteného,
- poistný podvod je možné chápať ako „istý druh podnikania“, tak prečo to neskúsiť,
- v prípade trestného činu poistný podvod existuje relatívne nízke riziko odhalenia,
- tento trestný čin sa v spoločnosti chápe ako „gentlemanský delikt“, ktorý zvyšuje sebavedomie.

2.6.2 Kriminogénne (rizikové) faktory

Kriminogénne faktory môžeme zistiť u každého trestného činu individuálne, môžeme nájsť spoločné pre niektoré skupiny trestných činov či obecné, ktoré platia a postihujú kriminalitu ako hromadný jav. Môžu nimi byť napríklad sociálne prostredie alebo príčiny a podmienky páchania kriminality. Tie sa usilujeme zmeniť tak, aby boli čo najmenej rizikové.

U trestných činov poistný podvod môžeme kriminogénne faktory, tiež ich možno nazvať „indikátory poisťovacích podvodov“, definovať ako súhrn praxou vysledovaných

okolností, ktoré môžu predznamenať úmysel poistenej osoby podvodným jednaním získať majetkový prospech.

Kriminogénne faktory majú veľký význam pre odhaľovanie poistných podvodov. Najviac sú používané pracovníkmi poisťovní.

Rizikové faktory delíme podľa predmetu útoku páchatel'a na:

1. *kriminogénne faktory vyplývajúce z priebehu poistenia*, ktoré sa týkajú niekoľkých oblastí:

- v priebehu krátkeho obdobia vzniklo niekoľko škôd, pričom vysvetlenia a prehlásenia boli falošné alebo skreslené, škoda vôbec nemusela nastať,
- často sa menili poisťovatelia, čím chcel páchatel' zakryť skutočnú históriu škôd,
- zatajenie priebehu poistnej udalosti, čím sa páchatel' snaží vyhnúť sa vyšetrovaniu

2. *kriminogénne faktory spojené s osobou poisteného*, z ktorých môžeme vymenovať:

- nepravidelné platenie poistného alebo jeho úplné neplatenie, ktoré môže byť vyvolané tým, že poistený má dlhy alebo iné finančné problémy,
- tlak na rýchlu výplatu poistného plnenia v hotovosti a nie prevodom na účet spôsobené dlhmi alebo finančnými pohľadávkami,
- odvolanie nahlásenej škody, kedy sa poistený obáva odhalenia podvodu.

3. *kriminogénne faktory s dokumentáciou poistnej udalosti*, dokumenty slúžia k posúdeniu skutku. Spravidla sú potrebné originály, nie fotokópie. Medzi základné rizikové faktory patria:

- absencia alebo naopak veľké množstvo potvrdení,
- pozmenené dokumenty,
- sporná autentizácia dokumentov,
- predloženie iba fotokópií dokladov.

4. *kriminogénne faktory k poisteniu domácnosti a budov*, predstavujú ďalšie riziká poistných podvodov, medzi ktoré radíme:
- veľké množstvo malých poistných udalostí, pretože páchatel' si myslí, že poisťiteľ nebude prešetrovať malé škody,
  - nehnuteľnosť je na predaj, pretože sa nachádza v „negatívnej“ oblasti alebo má inú chybu, ktorá má vplyv na atraktivitu a cenu majetku,
  - škody vzniknuté za nezvyčajných okolností,
  - odcudzenie veľkej hotovosti, ako fingovaná poistná udalosť,
  - výrazné nadhodnotenie poisteného majetku, vyššie poistné limity umožňujú získať vyššie poistné plnenie,
  - nepresný popis odcudzených vecí,
  - poistený usiluje o kompromis s cieľom rýchlej výplaty poistného plnenia, pričom páchatel' má pocit, že je blízko dopadnutia,
  - nahlásené odcudzené predmety neodpovedajú štandardu a životným podmienkam poisteného.
5. *kriminogénne faktory k poisteniu podnikateľov a obchodného majetku* sa vyznačujú vysokou škodou, okrem tohto faktoru existujú aj ďalšie a to :
- zlý stav prevádzky alebo zariadenia,
  - prevádzka alebo zariadenie je na predaj, pričom sú nepredajné. Preto je výhodnejšie ich zapáliť a tým získať aspoň čiastočný majetkový prospech,
  - obmedzenie prevádzky spoločnosti,
  - prepustenie zamestnancov,
  - významná negatívna zmena v obrate, nepredajný tovar alebo problémy s tokom peňazí,
  - zlyhanie bezpečnostného systému, čím sa zvyšuje možnosť fingovania krádeže,
  - značné dlhy alebo problémy s tokom peňazí.
6. *kriminogénne faktory k úrazom, pracovným úrazom, ochoreniam z povolania, pobyt v nemocnici vrátane poistenia zodpovednosti vyplývajúcej z týchto rizík* sa viažu na poistenie úrazu, liečebných výloh a chorôb z povolania. Tieto riziká je možné charakterizovať ako:
- opakovaný nárast poistných čiastok,

- plnenie a náhrady sú v rozpore so zamestnaním,
- páchatel' často mení poisťateľa,
- existencia ďalšieho poistenia,
- zranenie alebo ujma na zdraví je v rozpore s uvedenými príčinami a okolnosťami,
- klamlivá alebo sporná zdravotnícka dokumentácia.

7. *kriminogénne faktory k cestovnému poisteniu* môžeme rozdeliť do troch skupín:

- a. vzťahujúce sa k poistnej zmluve** - dátum cesty je v rozpore s dobou platnosti,
- chýbajú doklady o cestovaní a ubytovaní,
- b. vzťahujúce sa k ujme na zdraví** - nebola kontaktovaná asistenčná služba z čase zranenia,
- neprimerané liečenie v zemiach s vysokou úrovňou platených zdravotných služieb,
- c. vzťahujúce sa k odcudzeniu batožiny** - váha nesúhlasí s váhou v dokumentácii,
- záhadné okolnosti vzniku poistnej udalosti.

8. *kriminogénne faktory k havarijnému poisteniu*, ide o veľmi časté poistné udalosti.

Z rizikových faktorov je možné uviesť:

- rozporné miesto nehody naznačuje zinscenovanú poistnú udalosť,
- vozidlo bolo nájdené zhorené,
- neúplná alebo sporná dokumentácia o vozidle, pričom sa nedá zistiť jeho vek a vlastnosti,
- vysoký počet kilometrov a zlý technický stav vozidla,
- počet najazdených kilometrov nezodpovedá veku vozidla,
- sporný nákup vozidla,
- vniknutie do vozidla je v rozpore s uvedenými okolnosťami.

2.7 Typické stopy poistných podvodov

Pri vyšetrowaní väčšiny trestných činov býva spravidla najdôležitejšie miesto činu. Už z obhliadky miesta činu a vyhodnotenia výsledkov je možné predbežne usúdiť či došlo k trestnému činu a o aký trestný čin sa jedná.

U podvodov a rovnako aj u poistných podvodov je tomu inak. Miesto činu nemá zásadný význam ako zdroj informácií. Východným bodom býva väčšinou výpoveď poškodeného. To znamená, že typickými stopami trestného činu poistný podvod sú tzv. *pamäťové stopy*, ktoré majú pri vyšetrowaní nezastupiteľné miesto.

V súvislosti s podvodným jednaním vznikajú aj písomné stopy, môže byť využitých množstvo pravých, nepravých a pozmenených dokladov. Druhou skupinou typických stôp a dôkazov sú teda *listinné dôkazy*, pozmenené listiny.

Tieto písomnosti predkladajú páchatelia už pri uzatváraní poistnej zmluvy, kedy sa snažia navýšiť hodnotu poistovanej veci, ktorej údajné odcudzenie alebo poškodenie potom nahlásia poisťiteľovi s cieľom získať neoprávnene poistné plnenie.

Pri uplatnení poistného plnenia predkladá páchatel' falošné písomnosti o vzniku poistnej udalosti. A to hlavne v prípade, kedy nedošlo k poistnej udalosti podľa presne vymedzených poistných podmienok poisťiteľa. Potom sa páchatel' snaží upraviť údaje o poistnej udalosti tak, aby bola poistná udalosť z pohľadu poisťovne likvidná.

Takto vzniknuté pozmenené doklady a listiny sú pre vyšetrowanie dôležité. Vzhľadom k tomu, že ich má v držaní a môže s nimi disponovať poisťovateľ, nie je ťažké tieto listiny zaistiť pre účely vyšetrowania.

Ďalšiu skupinu stôp môžu tvoriť v niektorých prípadoch aj *vecné dôkazy*. Nepatria medzi typické stopy, ktoré by sa zaistovali, ale štátny zástupca alebo sudca si ich môže vyžiadať pre názornú demonštráciu alebo ako vecné doplnenie znaleckého posudku.

Príkladom tejto skupiny stôp je napríklad ochranný rám na jednom z vozidiel pri dopravnej nehode dvoch osobných automobilov. Pred znaleckou obhliadkou ho môže majiteľ vozidla demontovať, čím sa znalecký posudok skreslí, a tým sa zmení aj priebeh celej dopravnej nehody. Ale z fotodokumentácie polície sa môže zistiť, že tento rám na vozidle v dobe nehody bol, a tým sa stáva dôkazným materiálom pri trestnom konaní.

3 VYŠETROVANIE TRESTNÉHO ČINU POISTNÝ PODVOD

3.1 Postupy interného vyšetovania pri predchádzaní a odhaľovaní poistného podvodu

Zamestnanec poisťovne, ktorý pri svojej činnosti zistí podozrenie zo spáchania trestného činu poistný podvod, je povinný bezodkladne oznámiť skutočnosť určenej osobe - väčšinou nadriadenej osobe. Táto osoba potom podľa získaných skutočností posúdi, či je podozrenie oprávnené a ak sa jedná o skutočne poistný podvod, celú vec postúpi internému orgánu, ktorý sa zaoberá zozbieraním potrebných informácií. Tie následne odovzdá poisťovateľ orgánu činnému v trestnom konaní.

V prípade, že sa zistil poistný podvod pri uplatňovaní poistného plnenia, oznámi zamestnanec poisťovne túto skutočnosť vedúcemu odboru likvidácie. Celé riešenie situácie môže prebiehať jednoduchým šetrením na mieste, vyžiadanim dokumentácie, vyjadrenia alebo znaleckého posudku. Získané informácie slúžia poisťovni k rozhodnutiu ako riešiť vzniknutú situáciu. Pokiaľ sú indikátory poistného podvodu preukázateľné, poisťovňa oznámi skutočnosť orgánom činným v trestnom konaní, zašle kópie materiálov a ďalej komunikuje s vyšetrovacími orgánmi, ako aj s klientom.

3.2 Dôkazy poistiteľa získané pri internom vyšetovaní

Pri akomkoľvek podozrení, že bol spáchaný trestný čin poistný podvod, poistiteľ vykonáva kroky a činnosti, ktoré predchádzajú ohláseniu na príslušný orgán činný v trestnom konaní.

Podľa doby vzniku uplatnenia trestného činu páchatelom môžeme poistný podvod a dôkazy s ním spojené rozdeliť na tri druhy:

- a. poistný podvod uplatnený pri zjednávaní poistnej zmluvy,
- b. poistný podvod spočívajúci v uplatnení nároku na poistnom plnení,
- c. poistný podvod spočívajúci vo vyvolaní alebo udržovaní poistnej udalosti.

U trestného činu poistný podvod, ktorý páchatel' uplatní **pri zjednávaní poistnej zmluvy**, patrí k dôkazom:

- návrh na uzatvorenie poistnej zmluvy s podpisom osoby, ktorá žiada o jej uzatvorenie,
- poistné podmienky a dôkaz, že s nimi bol navrhovateľ oboznámený,
- dokázanie rozporu medzi návrhom poistnej zmluvy a reálnym stavom predmetu poistenia, ktorým je predovšetkým vyhlásenie poisťovateľa o výsledku šetrenia a zistenia rozporu medzi dodanými informáciami,
- vypočúvanie svedkov dokazujúce, že predmet poistnej zmluvy podozrivý nevlastnil,
- domová prehliadka zameraná na získanie dokladov svedčiacich o podvodnom jednaní páchatel'a,
- pismo znalecká expertíza v prípade, že podozrivý tvrdí, že žiadny návrh na uzatvorenie poistnej zmluvy nepodpísal a ani nepredkladal,
- ďalšie dôkazy sú zisťované podľa typu poistenia.

Pri poistnom podvode spočívajúcom v **uplatnení nároku na plnenie** sú predmetom dokazovania fakty a okolnosti:

- svedčiace o uzatvorení poistnej zmluvy, jej rozsahu a podmienkach, za ktorých je poisťiteľ povinný plniť v prípade vzniku poistnej udalosti,
- o vzniku poistnej udalosti, jej rozsahu a následkoch,
- nahlásenia poistnej udalosti u poisťiteľa a rozsahu požadovaného plnenia z poistnej udalosti,
- porovnania rozdielu medzi rozsahom nahlásenej a faktickej poistnej udalosti,
- dokazujúce, že ide o podvodný úmysel páchatel'a a to hlavne vypočúvania svedkov, ktorí môžu potvrdiť rozsah poistnej udalosti a jej následky,
- či a v akom rozsahu poisťiteľ vyplatil poisteného poistné plnenie,
- k hodnovernosti popisu poistnej udalosti poisteným,
- akými dokladmi je dokázaná existencia poškodených vecí,
- k príčinnej súvislosti rozsahu následkov s poistnou udalosťou.

Poistný podvod, ktorý spočíva **vo vyvolaní alebo udržovaní poistnej udalosti**, je odlišný od predošlých dvoch. Okrem základných skutočností sú predmetom dokazovania okolnosti týkajúce sa samej poistnej udalosti a správania sa poisteného. Sú to:

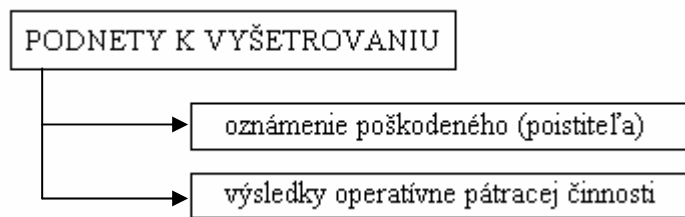
- okolnosti týkajúce sa vzniku poistnej udalosti,
- či sa stala poistná udalosť, jej rozsah, priebeh, následok a príčinná súvislosť medzi následkom a poistnou udalosťou,
- zaistiť dokumenty týkajúce sa poistenia,
- zaistiť hlásenie o poistnej udalosti, ktoré predal páchatel' poisťovne ako podklad pre poistné plnenie,
- overiť poistnú históriu páchatel'a,
- overiť existenciu predmetu poistenia,
- overiť finančnú situáciu páchatel'a,
- overiť rozsah predchádzajúcich poistných udalostí alebo škôd na predmete poistenia,
- preveriť platenie poistného,
- overiť rozsah poistnej udalosti.

3.3 Podnety k vyšetrovaniu

Trestný čin poistný podvod je vždy zameraný proti majetku poškodených osôb – poisťiteľov, pričom je možné predpokladať, že je latentný a ťažko odhadnuteľný. Odhaľovaním tohto druhu trestnej činnosti sa zaoberá jednak služba kriminálnej polície a tiež špecializované pracoviská jednotlivých poisťovní.

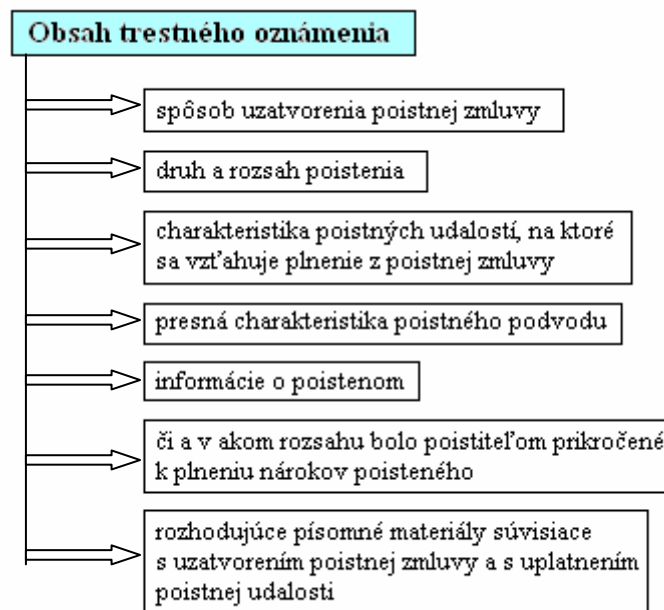
Oznámenie o skutočnosti, ktorá svedčí o tom, že bol spáchaný trestný čin poistný podvod prijíma štátny zástupca alebo policajný orgán. Ten na základe trestného oznámenia poškodeného spíše záznam, v ktorom uvedie okolnosti, pre ktoré sa konanie zahajuje a spôsob, akým sa o nich dozvedel.

Najčastejšími podnetmi k vyšetrovaniu trestných činov poistný podvod sú:

Oznámenie poškodeného o podozrení (Príloha P I), že došlo k spáchaniu poistného podvodu. Podávajú ho zástupcovia poistiteľa, u ktorého bol uplatnený nárok na poistné plnenie vyplývajúci z uzatvorenej poistnej zmluvy. Toto oznámenie je podané potom, čo pri prešetrení nahlásenej poistnej udalosti boli zistené údaje, ktoré nasvedčujú trestnému činu.

Každé oznámenie podozrenia zo spáchania poistného podvodu by malo obsahovať:

Obr.8. Obsah trestného oznámenia

Je pochopiteľné, že výsledky odhaľovania poistných podvodov orgánmi poisťovne musia byť pre účely trestného konania „procesne upravené“.

Všetky tieto informácie môžu byť využité pre trestné konanie, za určitých podmienok sa môžu stať aj dôkazmi v trestnom konaní. Preto v rámci oznámenia poškodený predáva

orgánom činným v trestnom konaní (kriminálnej polícii) komplexnú dokumentáciu, ktorá obsahuje materiál o vzniku poistenia, o uplatnení nároku na poistné plnenie, vrátane vlastných zistení špecializovaného pracoviska.

Trestné činy poistný podvod sú odhaľované aj **operatívne pátracou činnosťou** kriminálnej polície. Po obstaraní a zadokumentovaní prameňov dôkazov predajú pracovníci kriminálnej polície ucelený písomný materiál vyšetrovateľovi k zahájeniu trestného stíhania.

Vyšetrovanie pracovníkmi kriminálnej polície býva spravidla jednoduchšie, rýchlejšie a efektívnejšie.

3.4 Postup orgánov činných v trestnom konaní

Úkony policajného orgánu a štátneho zástupcu sa riadia zákonom č. 141/161 Sb., trestní řád, ktorý špecifikuje jednotlivé činnosti pri preverovaní a vyšetrovaní skutočností, ktoré nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin poistný podvod. Okrem iného udáva aké pátracie prostriedky sa môžu využiť, stanovuje lehoty preverovania možného trestného činu, spôsob zahájenia alebo prípadného odloženia trestného stíhania, formu samotného vyšetrovania až po skončenie vyšetrovania a odovzdanie materiálov štátnemu zástupcovi a podanie žaloby.

Zákon vo svojom ustanovení §159 ukladá policajnému orgánu lehotu, v ktorej má preveriť skutočnosť, ktorá nasvedčuje tomu, že bol spáchaný trestný čin poistný podvod, a to:

- do dvoch mesiacov od prijatia, ak ide o skutočnosť, ktorá patrí do príslušnosti samosudcu,
- do troch mesiacov, ak ide o vec patriacu do príslušnosti okresného súdu,

Tento časový limit je určený aj pre úkony týkajúce sa ukončenia vyšetrovania trestného činu poistný podvod podľa ustanovenia § 167 trestního řádu. V prípade, že sa všetky potrebné činnosti a úkony dostihnú dokončiť v tomto termíne, je možné, aby

policajný orgán štátnemu zástupcovi písomne zdôvodnil, prečo sa tak nestalo. Ten môže následne zmeniť alebo predĺžiť lehotu, poprípade zmeniť úkony potrebné pre ukončenie preverovania a vyšetrovania.

3.5 Vyšetrovacie situácie

U vyšetrovania trestného činu poistný podvod je vždy zrejmé, že poškodeným je poistiteľ a je známy aj páchatel'. Pri vyšetrovaní musíme dokázať úmyselné jednanie obvineného. Vychádza sa hlavne z dôkazov o spôsobe života a zdrojov príjmov, o spôsobe páchania trestného činu, spolupáchateľoch a podobne.

Ako bolo už povedané, pri vyšetrovaní poznáme meno a miesto pobytu páchatel'a. Ale dochádza tu k situácii, kedy nemôžeme dokázať, že trestný čin bol spáchaný.

V prípade dokazovania trestnej činnosti sa môžeme stretnúť s týmito vyšetrovacími situáciami:

- 1. Obvinený trestnú činnosť priznáva.** V tomto prípade je nutné pozorne zadokumentovať trestnú činnosť v celom rozsahu. Hlavnou zložkou je starostlivé obstaranie dôkazov o subjektívnej stránke trestného činu. Súčasne je potrebné získať dôkazy o tom, ako páchatel' naložil s prostriedkami z trestnej činnosti, zaistiť ich, alebo zaistiť majetok, ktorý bude použitý ako náhrada škody poškodenému.
- 2. Obvinený trestnú činnosť popiera.** Mimo iného je dôležité venovať zvýšenú pozornosť pri získavaní dôkazov vyvracajúcich alebo potvrdzujúcich výpoved' obvineného, poškodeného a svedkov. Základom je detailná analýza výpovedí a ostatných dôkazov. Na ich základe vytyčujeme vyšetrovacie verzie.
- 3. Obvinený priznáva jednanie, ale popiera úmysel uviesť niekoho v omyl alebo využiť omylu poškodeného.** Vyšetrovatelia sa usilujú zistiť a dokázať úmysel. Ide hlavne o spôsob života obvineného, jeho príjmy, styky a skutočnosti nasvedčujúce tomu, že sa dopustil ďalších podobných trestných činov.

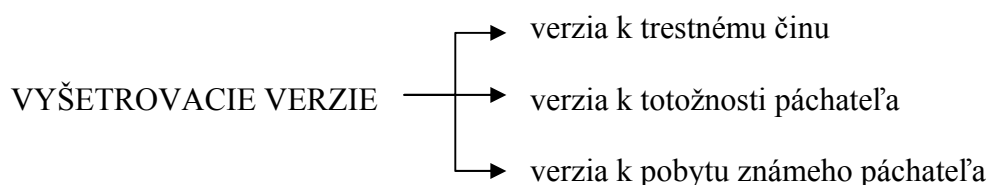
4. **Obvinený odmieta vypovedať.** Ak sa páchatel nechce vyjadriť ku skutočnostiam kladeným mu za vinu, nezostáva nič iné ako sa zamerať na hľadanie dôkazov svedčiacich v prospech obvineného. Nezastupiteľnú úlohu predstavuje práca s vyšetrovacími verziami. Ale rovnakú pozornosť musíme venovať aj dôkazom svedčiacim v neprospech obvineného.

3.6 Vyšetrovacie verzie

Vyšetrovacie verzie sú špecifickým kriminalistickým prostriedkom, ktorý sa používa k poznávaniu a dokazovaniu objektívnej pravdy v prípravnom trestnom konaní. Spočívajú vo vyvedení a previerke všetkých opodstatnených domnienok (na základe zhromaždených materiálov) ako reálne možného objasnenia určitých faktov a okolností vyšetrovaného trestného činu.

Vyšetrovacie verzie sú teda neoddeliteľnou súčasťou vyšetrovania deliktov. Vytyčujú sa spravidla po vykonaní a vyhodnotení počiatkových úkonov.

U trestných činov poistný podvod môžeme vyšetrovacie verzie rozdeliť do troch skupín:

Verzie k trestnému činu sú zostavované k zisteniu, či sa daný skutok stal, či je skutok trestným činom poistný podvod, prípadne iným trestným činom. Ďalej sa dajú verzie stanoviť k nájdeniu spôsobu spáchania poistného podvodu a podobne.

Verzie k totožnosti páchatel'a sa stanovujú veľmi výnimočne, pretože totožnosť osoby páchatel'a je väčšinou známa.

Verzie k pobytu známeho páchatel'a sú častejšie stanovované vzhľadom k tomu, že páchatel' z obavy z trestného stíhania môže meniť svoj pobyt.

3.7 Plánovanie a organizácia vyšetrovania

Ďalší postup činností vyšetrovacích orgánov sa vytyčuje podľa vyšetrovacích verzií. Pri vyšetrovaní poisťných podvodov sa spravidla postupuje od informácií získaných poisťiteľom k páchatel'ovi. Tak sa zostavujú plány vyšetrovania a operatívne pátracej činnosti. Pre tvorbu plánov platia obecné taktické zásady a postupy modifikované na poisťné podvody.

Cieľom plánovania musí byť získanie objektívnych dôkazov svedčiacich v prospech páchatel'a aj dôkazov, ktoré ho z trestnej činnosti usvedčujú.

3.8 Počiatočné úkony vyšetrovania

Základným determinantom použitých počiatočných vyšetrovacích a pátracích úkonov je predovšetkým druh a kvalita počiatočnej vyšetrovacej situácie. Hlavne závisí na výsledkoch šetrenia poisťiteľa v počiatku.

Obecne je však možné stanoviť počiatočné vyšetrovacie úkony podľa druhu trestnej činnosti a podľa rozsahu spolupráce poškodeného, a to na:

- a. vypočúvanie zástupcu poškodeného poisťiteľa,
- b. vypočúvanie svedkov,
- c. zaistenie písomných dôkazov dôležitých pre trestné konanie,
- d. opatrenia k vypátraniu pobytu páchatel'a trestného činu poisťný podvod a jeho zadržanie,

U trestného činu podvod zaraďujeme medzi počiatočné úkony ešte rekogníciu (znovu poznanie) podľa fotografie a obhliadku vecí a písomností, ktoré páchatel' odovzdal poškodenému.

Vypočúvanie zástupcu poškodenej poisťovne má pri vyšetrowaní trestného činu poisťný podvod veľký význam. Poškodený spravidla prichádza do osobného styku s páchatateľom, sú mu známe okolnosti podvodu aj informácie získané v prípade.

Obsahom výpovede sú skutočnosti, ktoré poisťiteľ uviedol už vo svojom písomnom oznámení o trestnom čine. Jedná sa o tieto skutočnosti:

- čo bolo predmetom uzatvorenej poisťnej zmluvy,
- aké doklady boli použité pri uzatvorení poisťnej zmluvy,
- kedy, kde a kým bola zmluva uzatvorená,
- kedy, kde a kým bolo poškodenie alebo odcudzenie poisťenej veci alebo inej poisťnej udalosti oznámené polícii,
- kedy, kde a kým bola poisťná udalosť oznámená poisťovateľovi,
- aké doklady predal poistený poisťiteľovi pri hlásení poisťnej udalosti,
- kto bol jednaniu prítomný,
- aká je predpokladaná výška poisťného plnenia,
- spôsob vystupovania poisteného voči poisťiteľovi,
- aké okolnosti viedli k tomu, že poisťiteľ zistil, že došlo k podvodu,
- aké opatrenia a šetrenie urobil poisťiteľ a s akým výsledkom.

Vo väčšine prípadov má vyššiu váhu písomná správa, ktorá je komplexnou informáciou o všetkých vyššie uvedených otázkach.

Vypočúvanie svedkov nie je u trestného činu poisťný podvod tak časté ako u podvodov obecne. Vypočúvanie prichádza do úvahy hlavne v prípadoch, kedy sa jedná o organizovanú trestnú činnosť alebo v prípade, keď je treba overiť pravosť písomností predložených pri uzatvorení poisťnej zmluvy alebo predložené v rámci hlásenia poisťnej udalosti.

Vypočúvanie svedkov je po obsahovej stránke zamerané podobne ako vypočúvanie poškodeného. Obsah vypočúvania závisí na okolnostiach prípadu.

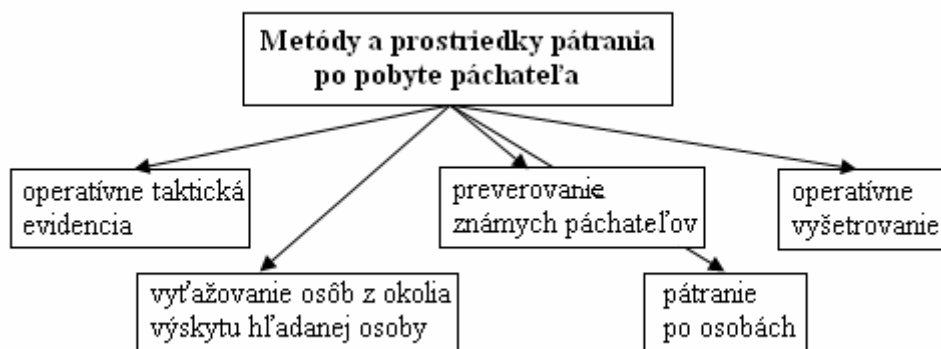
Ako príklad môžeme uviesť štruktúru otázok, ktoré sa týkajú vyšetrowania poisťného podvodu spáchaného v súvislosti s motorovými vozidlami. Otázky sú zamerané hlavne na osoby podozrivé zo spáchania trestného činu poisťný podvod, ale môžu sa smerovať aj na svedkov. Zoznam týchto otázok tvorí prílohu diplomovej práce (Príloha P II).

Zaistenie písomných dôkazov dôležitých pre trestné konanie predstavuje celý rad krokov, pri ktorých vyšetrovateľ získava hlavne originály písomností. Medzi rozhodujúce písomnosti pre vyšetrovanie trestného činu poisťný podvod patria návrh poisťnej zmluvy, originály poisťných zmlúv uzatvorených medzi poisteným a poisťiteľom, hlásenie poisťnej udalosti, ktoré musí mať tiež písomnú formu a ďalšie údaje požadované poisťovňou. Poistený všetky tieto dokumenty potvrdil svojim podpisom, čím overil správnosť údajov.

Údaje uvedené v písomnostiach a odsúhlasené potenciálnym delikventom sú potom rozhodujúcim dôkazom pre trestné konanie. Zaistené dokumenty môžu byť vzhľadom k ich spornosti objektom expertíz z rôznych oborov kriminalistickej techniky, predovšetkým potom predmetom znaleckého skúmania, hlavne v obore písma znalectva. Pre účely znaleckého skúmania majú zásadný význam originály, ktoré sú nespochybniteľné čo do autentizácie.

Opatrenia k vypátraniu pobytu páchatel'a trestného činu poisťný podvod a jeho zadržanie nie sú väčšinou nutné vykonať. Páchatel' trestného činu poisťný podvod je až na výnimky známy a má záujem na tom, aby mu bolo vyplatené poisťné plnenie. Preto svoju totožnosť neskrýva.

Vyskytujú sa však prípady, keď páchatel' mení svoje bydlisko alebo býva na neznámom mieste. Hlavným dôvodom tohto konania je, že jeho podvodné jednanie vyšlo najavo. Pri pátraní a jeho zadržaní sa obvykle využívajú rôzne metódy a prostriedky, a to:

Obr.9. Metódy a prostriedky využívané pri pátraní a zadržaní páchatel'a

Operatívne taktická evidencia je kriminalistický informačný systém, ktorý zahŕňa evidenciu známych páchatel'ov.

Preverovanie známych páchatel'ov spočíva v porovnávaní zistených skutočností s údajmi už známych páchatel'ov, ktorí vykonávajú podobnú trestnú činnosť.

Vyt'azovanie osôb z okolia výskytu hľadanej osoby predstavuje analytickú prácu získavania skrytých a potenciálne užitočných informácií od osôb, ktoré sú v kontakte s páchatel'om.

Operatívne vyšetrovanie predstavuje súbor kriminalistických činností, ktoré smerujú k získaniu údajov a relevantných informácií o páchatel'ovi.

3.9 Činnosti pri dokazovaní poistných podvodov

Dokazovanie trestného činu poistný podvod je v podstate zhodné s dokazovaním skutkových okolností podvodu. Ako som uviedla v kapitole Vyšetrovacie situácie, je poškodený a často aj páchatel' známy. Zároveň dokazujeme úmyselné jednanie obvineného hlavne pomocou dokumentácie a podkladov, ktoré páchatel' počas celého poistného vz'ahu predkladá poistiteľ'ovi. Ďalej je nutné zaoberať sa získavaním dôkazov dokazujúcich úmysel páchatel'a, pri ktorom vychádzame hlavne z dôkazov o spôsobe života a zdrojoch príjmov, spôsobe spáchania trestného činu, spolupáchatel'och a ďalšie.

Rozhodujúcimi znakmi objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu poistný podvod pre dokazovanie je:

- zjednanie poistnej zmluvy,
- uplatnenie nároku na poistné plnenie,
- vyvolanie poistnej udalosti,
- udr'zovanie poistnej udalosti.

Základné druhy dokazovacích činností môžeme rozdeliť na:

- a. vypočúvanie obvineného,
- b. vypočúvanie svedkov,

- c. vypočúvanie poškodeného,
- d. osobná a domová prehliadka.

Vypočúvanie obvineného má niekoľko zvláštností. A to hlavne v tom, že páchatel' sa spravidla priznáva ku skutkovému deju, ale popiera podvodný úmysel. Cieľom vypočúvania obvineného je zistiť:

- spôsob spáchania poistného podvodu (subjektívna stránka),
- jednanie,
- spôsob naloženia s finančnými prostriedkami získanými z poistného plnenia,
- spolupáchatel' z radov poisťovne,
- majetkové pomery obvineného.

Vypočúvanie svedkov sa pri väčšine poistných podvodov nepreferuje. A to z dôvodu, že všetky dokumenty a doklady sú v písomnej forme. Vypočúvanie prichádza do úvahy v prípadoch, kedy sa jedná o organizovanú trestnú činnosť, alebo je potrebné overiť pravosť písomností predložených pri poistnom vzťahu. Obsah vypočúvania je individuálny, stanovuje sa podľa okolností prípadov.

Vypočúvanie poškodeného, pri trestnom čine poistný podvod je touto osobou zástupca právnickej osoby, je jedným zo základných dôkazných prostriedkov. Je vždy uplatnený pri vyšetrovaní poistných podvodov. Cieľom vypočúvania je zistiť informácie:

- k spôsobu uzatvorenia a rozsahu poistenia,
- k charakteru poistnej zmluvy a jej právnym aspektom,
- k verifikácii údajov udávaných páchatel'om,
- v čom poškodený vidí porušenie poistných podmienok a podvodné vylákание plnenia,
- ku škode, ktorá vznikla alebo hrozila a k uplatneniu požiadavky na náhradu škody,
- k prípadnej účasti zamestnancov poisťovne na podvodnom jednaní páchatel'a.

Osobná a domová prehliadka nie je typický úkon vyšetrovania trestných činov poistný podvod. V prípade, že sa vyšetrovanie zameriava na prehliadky, je dôvodom získanie listinných dôkazov svedčiacich o rozsahu podvodného jednaní páchatel'a. Ďalším

dôvodom je podozrenie z falšovania listín a zaistenie všetkých prostriedkov k tomu potrebných.

3.10 Ďalšie vyšetrovacie úkony a opatrenia

Vo vyšetrovaní trestných činov poistný podvod existujú aj ďalšie úkony, ktoré sa však uplatňujú skôr výnimočne. Radíme sem:

- a. rekognícia,
- b. znalecké expertízy (dokazovanie),
- c. zaistenie písomností dôležitých pre trestné konanie,
- d. zapojovanie verejnosti do vyšetrovania,
- e. kriminalistická prevencia.

Rekognícia prichádza do úvahy v prípadoch, kedy páchatel' popiera uzatvorenie poistnej zmluvy. Tento úkon slúži k zisteniu totožnosti páchatel'a znovu poznaním. Rekognícia je kriminalistická metóda, ktorá spočíva v tom, že niekto (spravidla svedok alebo poškodený) znovu poznáva a tým určuje totožnosť nejakej osoby (páchatel') alebo veci (poistnej zmluvy, dokumenty).

Znalecké dokazovanie je u množstva poistných podvodov neodmysliteľným úkonom v trestnom konaní. Znalecké obory väčšinou korešpondujú s typom a druhom poistného podvodu a riadia sa dominujúcou skutkovou situáciou. Časté je skúmanie pravosti písma a dokumentov predkladaných páchatel'om poistného podvodu. U poistných podvodov s motorovými vozidlami nebude výnimkou metalografická expertíza.

Najčastejšie sa pri vyšetrovaní využívajú:

- expertízy ručne písaného textu,
- grafické expertízy, ktoré sa využívajú za účelom dokázania falošných dokladov,
- znalecké posudky zo súdne lekárskejších a medicínskych oborov,
- expertízy z oboru účtovníctva,
- expertízy z oboru mechanoskopie a ďalšie.

Zaistenie písomností dôležitých pre trestné konanie. Rozhodujúce písomnosti pre vyšetrovanie trestného činu poisťný podvod sú návrh poisťnej zmluvy, originál alebo kópie poisťných zmlúv, hlásenie poisťných udalostí.

V týchto prípadoch páchateľ tieto doklady podpísal a tým potvrdil sfaľšované údaje. Preto sa v prípade, že sa páchateľ háji tým, že dokumenty nepodpísal, využívajú vyššie zmienené expertízy, hlavne z oblasti písma znelectva a grafickej expertízy.

Zapojenie verejnosti do vyšetrovania je pre získanie informácií pri vyšetrovaní veľmi dôležité. Občianska verejnosť zaujíma k tejto trestnej činnosti prevažne negatívny postoj. Preto je väčšina občanov ochotná pomôcť polícii pri vyšetrovaní. Pomoc občanov sa využíva hlavne pri pátraní po páchateľoch a ich súčasnom pobyte a pri vyšetrovacích úkonoch.

Aktívnu úlohu pri pátraní hrajú hlavne médiá. Pri zverejňovaní informácií má byť podaný výstižný popis podvodného jednania, prípadne popis páchateľa.

Kriminalistická prevencia trestných činov poisťný podvod je zameraná do oblasti osvety a výchovy občanov. Spočíva hlavne v upozornení na nebezpečenstvo podvodných konaní a v zoznamovaní verejnosti s najrozšírenejšími druhmi podvodov v tej ktorej dobe.

Odstrániť podmienky a príčiny poisťných podvodov je nemožné, pokiaľ sa neodstránia negatívne javy v myslení ľudí.

4 PREVENCIA A SPOLUPRÁCA SUBJEKTOV POISŤOVNÍCTVA A ĎALŠÍCH ORGÁNOV A INŠTITÚCIÍ

4.1 Prevencia poistných podvodov zo strany poisťovní

U orgánov činných v trestnom konaní predstavuje prevenciu nielen osвета verejnosti ale hlavne represia, ktorá by mala odvracať potenciálneho páchatel'a aj ostatných členov spoločnosti od páchania ďalších trestných činov poistný podvod. To znamená, že sa trestné činy poistný podvod šetria a padajú za ne tresty. Ale z týchto krokov sa páchatelia nepoučia, ako ukazujú štatistiky zistených poistných podvodov a informácie od poisťiteľ'ov.

Poisťovne sa preto rozhodli uskutočňovať prevenciu už pri uzatváraní zmlúv. V prvej línii stoja samotní zamestnanci poisťovní, ktorí pri uzatváraní kontrolujú skutočnosti súvisiace s predmetom poistenia, samotnými údajmi.

Prevencia poistných podvodov pri poistnej udalosti a žiadosti o poistné plnenie ide ešte ďalej. V minulosti sa k likvidácii poistnej udalosti vysielali likvidátori poisťovne osobne. Tím sa zvyšovalo riziko vzniku poistného podvodu, na ktorom sa mohli podieľať aj samotní likvidátori. Páchatelia sa na nich dopúšťali korupčného jednania.

V súčasnosti poisťovne postavili medzi žiadateľa o poistné plnenie a osobu likvidátora ďalšiu osobu, ktorá predstavuje nezávislý orgán.

U škôd pri dopravných nehodách sa touto osobou stáva technik, ktorý celú situáciu zapíše, zdokumentuje a vyfotografuje.

Pri likvidácii poistnej udalosti idú privolaní makléri ešte ďalej. Okrem uvedenej dokumentácie priložia k dokladom aj predbežný výpočet poistného plnenia, čím uľahčia prácu samotnému likvidátorovi.

U poistných udalostí spôsobených živelnou pohromou a u vyšších škôd sa na miesto udalosti dostaví znalec z konkrétnej oblasti. Tento zdokumentuje spôsobenú škodu.

Oba nezávislé orgány odovzdajú svoje poznatky likvidátorovi poisťovne a ten bez akéhokoľvek kontaktu s poškodenou osobou „likviduje“ poistnú udalosť v prospech oprávnenej osoby, čo znamená, že tá dostane poistné plnenie. Alebo likvidácia prebehne v neprospech oprávnenej osoby, pričom tá nedostane žiadnu finančnú náhradu.

Ďalšou možnosťou ako predchádzať poistným podvodom v oblasti havarijného poistenia vozidiel je spolupráca poisťovní s autorizovanými autoservismi. Zmluva medzi poisťiteľom a servisom zabezpečuje poisťovni ľahkú a zdokumentovanú likvidáciu poistných udalostí. Zmluvný servis sa zaväzuje zlikvidovať poistnú udalosť a jej výsledky a následnú dokumentáciu škôd a faktúru odovzdať poisťovni, ktorá celú činnosť ukončí likvidáciou a vyplatením poistnej náhrady.

Ale aj táto forma prevencie má svoje medzery. Jedným z hlavných problémov sa často stáva spolupráca zamestnancov s poškodenými. Tí môžu cenu škody a následnej služby za opravu nadhodnotiť, čím sa dopúšťajú trestného činu poistný podvod uvedením nesprávnych údajov.

4.1.1 Rôznorodosť páchatel'ov trestného činu poistný podvod

Poisťovne samy varujú, že páchatel'mi trestného činu poistný podvod nemusia byť len samotní poistení. V mnohých prípadoch zistili, že páchatel'mi sa stávajú aj servisy. Za všetky hovorí nasledujúci príklad.

Poisťovne varujú, pribúda podvodov servisov pri opravách po autonehodách. Je potrebné si preto dávať pozor, pretože niektoré servisy opravia diely, ktoré sú určené k výmene, ale poisťovniám ich fakturujú ako nové. Oklamaná je nielen poisťovňa, ale aj majiteľ auta. Poistných podvodov pri opravách aut je čím ďalej tým viac – potvrdzujú to české najväčšie poisťovne. Podvádzajú podľa nich hlavne autoservisy, ktoré sa samy vydávajú za zmluvné alebo spolupracujúce servisy poisťovní. Predpokladá sa, že zo všetkých podvodov je to 10-30%. Podvod vznikne tak, že poisťovňa uzná výmenu zničeného dielu za nový, servis ho ale len opraví alebo použije starší a na faktúre sa ale potom objaví cena ako za nový diel. Takéto jednanie sa považuje za podvodné a malo by sa posudzovať ako trestný čin poistný podvod.

Technici poisťovní prídu na podvod väčšinou náhodou, alebo pri kontrole na žiadosť majiteľa auta. Je to na základe podnetu majiteľa, ktorému sa niektoré veci na oprave nezdajú. Jednému majiteľovi sa nezdala oprava vozidla. Poisťovňa skontrolovala jeho opravené vozidlo – na faktúre mal mať vymenené nové zadné dvere. Meraním pomocou špeciálneho merača na hrúbku laku bolo zistené, že piate dvere neboli vymenené, ale opravené. Preto poisťovňa poslala vyjadrenie, že neuznáva nárok.

4.2 Viacstupňová ochrana pred podvodníkmi

Poistných podvodov je v Českej republike viac než vo vyspelých západoeurópskych krajinách. Tento stav vychádza hlavne zo spoločenskej atmosféry a skutočnosti, že ochrana proti nim sa rozvíja iba niečo cez desať rokov.

Preto si všetky väčšie poisťovne dnes vytvárajú špecializované pracoviská pre boj s poistnými podvodmi. Tieto pracoviská sa zaoberajú kontrolou všetkých podozrivých údajov a udalostí. Kontrola býva väčšinou viacstupňová, prebieha na úrovni technika, ktorý škodnú udalosť popisuje a likvidátora, ktorý ju oceňuje. Ďalším stupňom môže byť nadriadený, ktorý musí škodu revidovať a tiež kontrolné útvary.

4.2.1 Povinnosti zamestnancov v rámci prevencie a ochrany proti poistnému podvodu

Zamestnanci poisťovní sú si vedomí finančných strát, ktoré prináša páchanie trestných činov poistný podvod. Preto sa snažia aktívne pristupovať k ochrane poisťovne pred poistným podvodom.

V rámci prevencie poistného podvodu je roľ zamestnancov nezastupiteľná už pri zjednávaní poistenia, kedy posudzujú vierohodnosť prezentovaných informácií. Sú povinní:

- dôsledne postupovať podľa stanovených pravidiel a zásad pre zjednávanie jednotlivých druhov poistenia. Predovšetkým preverovať prezentované okolnosti zjednávaného poistenia,
- pri podozrení z protiprávneho jednania poistenie nezjednať a získané podozrenie oznámiť svojmu nadriadenému,
- dodržiavať lehoty stanovené pre začiatky poistenia a predanie poistných zmlúv poisťovní.

Ďalším pilierom ochrany pred poistnými podvodmi sú *likvidátori poisťovne*. Páchatelia poistných podvodov pri uplatňovaní nároku na poistné plnenie nahlasujú a dokladajú

škody nadhodnotené, úmyselne spôsobené, alebo škody, ktoré vôbec nenastali. Preto sú zamestnanci likvidačnej služby povinní:

- venovať pri šetrení nahlásených škôd pozornosť udalostiam, ktoré nasvedčujú možnosti spáchania poistného podvodu,
- vyžadovať podklady pre objektívne posúdenie nároku na výplatu poistného plnenia, overovať pravosť predkladaných dokladov,
- pri podozrení zo spáchania trestného činu poistný podvod oznámiť zistené podozrenie určenej osobe,
- dokumentovať zistené rozpory formou podrobných zápisov,
- vytvárať podmienky pre urýchlené zahájenie šetrenia podozrivej škodovej udalosti realizáciou postupov podľa tejto smernice.

Vedúci zamestnanec poisťovne je tiež povinný dbať na ochranu poisťovne pred poistnými podvodmi. Pri výkone svojich právomocí je povinný:

- prijímať opatrenia, ktoré zabraňujú páchaniu poistných podvodov,
- uskutočňovať dôslednú kontrolnú činnosť zameranú na odhaľovanie poistných podvodov,
- kontrolnú činnosť zameriavať aj na odhaľovanie takzvaného vnútorného poistného podvodu,
- spolupodieľať sa na informovanosti všetkých podriadených o aktuálnych opatreniach prijímaných k predchádzaniu a odhaľovaniu poistných podvodov.

4.2.2 Využitie informačných systémov

Okrem ľudského činiteľa sa na odhaľovaní poistných podvodov podieľa výpočtová technika, presnejšie povedané informačné systémy. Moderné informačné technológie účinne bojujú proti poistným podvodom.

Jedným z využiteľných informačných systémov je **softvérové riešenie**, ktoré slúži pre odhaľovanie rôznych činností súvisiacich s pokusmi o poistné podvody alebo o iné

zneužitie poistných udalostí v prospech poistníka. Je schopné analyzovať poistné udalosti, dáta o poistných zmluvách, overovať informácie potrebné k ich uzatváraniu a posudzovať pravdepodobnosť rizikovosti zmlúv.

Väčšinou pokrývajú tieto oblasti boja proti poistným podvodom:

1. *Prevenia a odhaľovanie podvodov*: zachytávanie potenciálnych podvodných aktov je riešené pomocou analýz, ktoré preverujú charakter poistných udalostí a vyhodnocujú mieru ich rizikovosti. Ohodnotenie rizika sa robí pomocou expertných pravidiel alebo pomocou klasifikačných modelov.
2. *Detekcia vzniknutých podvodov*: sa robí pomocou analýz a modelov, ktoré spätne skúmajú dáta na poistných zmluvách a ohodnocujú ich rizikovosť a dôveryhodnosť nárokov plynúcich z poistnej zmluvy.
3. *Podpora vyšetrovania*: je zameraná na preverenie poistných zmlúv a poistných udalostí, ktoré boli klasifikované ako podozrivé.

Analýza poistných podvodov sa zaoberá monitoringom informácií. Analýza je vhodným nástrojom tiež pre odhaľovanie nových trendov páchania poistných podvodov a pre vytváranie náležitých preventívnych opatrení.

Tieto softvérové programy obsahujú indikátory poistného podvodu, ktoré skladajú filter. Ním prechádzajú všetky poistné udalosti, a tým dokáže vyjadriť ich rizikovosť. Vďaka tomuto filtru je možné určiť, že poistný podvod sa väčšinou skrýva v prípadoch vyhodnotených ako vysoko rizikové. Zamestnanci poisťovní môžu k takémuto prípadu dohľadať rad informácií a rozhodnúť, na ktoré prípady sa zamerať. Rozsah aj efektívnosť šetrenia sa tak výrazne zvýši.

4.3 Česká asociácia poisťovní a poistné podvody

Poisťovne v Českej republike odhaľujú ročné tisíce poistných podvodov. Vzhľadom k vysokej spoločenskej nebezpečnosti poistných podvodov a ich negatívnym dopadom na slušných klientov poisťovní začala Česká asociácia poisťovní (ďalej len ČAP)

spolupracovať nielen s členskými poisťovňami, ale aj s orgánmi činnými v trestnom konaní, orgánmi štátnej správy a s európskymi partnermi.

Predmetom spolupráce je predovšetkým:

- a. včasná identifikácia trestného činu poistný podvod,
- b. výmena informácií a využitie spoločných databáz pri odhaľovaní a vyšetrení poistného podvodu,
- c. jednotný informačný systém v spolupráci s Políciou Českej republiky (PČR),
- d. zvyšovanie odbornosti pracovníkov.

ČAP sa prostredníctvom svojej Kancelárie pre prevenciu poistného podvodu zameriava na spoluprácu s Políciou ČR, Úradom služby kriminálnej polície a vyšetrenia, Policajným prezídiom a Najvyšším štátnym zastupiteľstvom pri identifikácii a vyšetrení trestných činov poistný podvod hlavne v oblasti poistenia zodpovednosti za prevádzku motorových vozidiel, havarijného poistenia, fingovaných krádežíach motorových vozidiel a živelných škôd spôsobených kalamitnými situáciami.

Vzájomná spolupráca a výmena informácií poisťovní s políciou v boji s poistným podvodom zefektívňuje odhaľovanie poistných podvodov. Pochopiteľne spolupráca prebieha na základe oficiálnych zmlúv medzi subjektmi.

4.4 Spolupráca so zahraničnými partnermi

Zintenzívnenie boja s poistnými podvodmi je tiež výsledkom medzinárodnej spolupráce poisťovní so zahraničnými asociáciami a organizáciami. Okrem významnej spolupráce ČAP so zástupcami národných asociácií poisťovní napríklad z Rakúska, Nemecka, Maďarska, Poľska alebo Slovenska, sa boja proti poistným podvodom zúčastňujú Medzinárodná asociácia agentúr pre poistný podvod (IAIFA) a rad významných odborníkov v oblasti poistných podvodov.

4.4.1 Medzinárodná asociácia pre boj s poistným podvodom

Táto organizácia – *International Association of Insurance Fraud Agencies, Inc. (IAIFA)* – vznikla na základe rastúceho problému s poistnými podvodmi, ktorý neuznáva hranice štátov.

IAIFA vznikla v Severnej Amerike v roku 1985 ako odozva na rozrastajúce sa trestné činy v oblasti poisťovníctva. Aj keď zakladateľmi asociácie boli agentúry USA a Kanady, v súčasnosti členstvo získava čoraz viac vlád a organizácií z Európy, Ázie, Austrálie či Afriky [7].

Úlohou IAIFA nie je len znižovanie byrokratického vplyvu, vystopovanie podvodníkov a podporovanie jednotlivých členov. Jej hlavnou a najdôležitejšou činnosťou je vytváranie zázemia pre tvorbu informačných systémov, komunikácie, spolupráce a výmeny informácií.

Členovia IAIFA nepretržite pracujú na zdokonaľovaní kvality dostupnosti dát medzi poisťovateľmi, právnikmi, odborníkmi a firmami, ktoré sú zainteresované v boji proti poistným podvodom.

Okrem týchto činností IAIFA organizuje každoročné stretnutia na celosvetovej úrovni a vytvára verejnú diskusiu, kde experti z celého sveta prezentujú nové výskumy. Tieto stretnutia predstavujú dôležité miesto pre nadväzovanie osobných kontaktov a vzťahov pre uľahčenie výmeny informácií medzi členmi asociácie.

4.5 Problémy spolupráce z právneho hľadiska

Pri spolupráci pri predchádzaní, prevencii a spolupráci trestných činov poistný podvod účastníci často narážajú na problém, ktorý sa týka spracovania a nakladania s osobnými údajmi. Podľa zákona č. 101/2000 Sb., o ochrane osobných údajů (v platnom znení), sa so získanými, spracovanými a uchovávanými osobnými údajmi musí pracovať v súlade s týmto zákonom a inými súvisiacimi zákonmi.

Ďalším právnym mantinelom je zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovníctví (v platnom znení). Tento rieši otázku mlčanlivosti zamestnancov poisťovní pri dokazovaní poistných podvodov. Podľa zákona sú zamestnanci povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach

týkajúcich sa poistenia fyzických právnických osôb. Prelomenie mlčanlivosti je možné mimo iného v týchto prípadoch:

- poskytnutie informácií so súhlasom osôb, ktorých sa tieto údaje týkajú,
- poskytnutie informácií na základe písomnej žiadosti orgánu činnom v trestnom konaní,
- poskytnutie informácií na základné písomnej žiadosti polície,
- oznámenie poisťovne vykonané štátnemu zástupcovi, policajnému alebo inému príslušnému orgánu vo veci podozrenia zo spáchania trestného činu alebo priestupku a ďalšie.

Problém nastáva v prípade, že by poisťovňa chcela v rámci spolupráce s ostatnými poisťovacími subjektmi zverejniť napríklad poistených, ktorí majú časté poistné udalosti a s nimi súvisiace vysoké poistné plnenie. Podľa tohto zákona je nemožné zverejniť akékoľvek osobné údaje súvisiace s touto osobou.

Práve v týchto prípadoch naráža vzájomná spolupráca organizácií do presne vymedzených mantinelov práva a zákonov.

5 ŠTATISTICKÉ ZHRNUTIE POISTNÝCH PODVODOV

Finančné straty spôsobené poistnými podvodmi výrazne ovplyvňujú hospodársky výsledok každej poisťovne. Keďže je podvod skrytou činnosťou, do povedomia sa dostávajú iba odhalené a objasnené prípady. Preto mieru poistných podvodov odborníci iba odhadujú. Podľa kvalifikovaných odhadov sa v Českej republike odhalí približne dvanásť až sedemnásť percent zo všetkých poistných udalostí. Ale samozrejme, že každý segment poistenia predstavuje v poistných podvodoch iné percentuálne zastúpenie, podľa frekvencie páchania.

Pozrime sa, čo nám o poistných podvodoch vypovedajú štatistiky, ktoré spracovala Česká asociácia poisťovní.

Podľa ČAP počet poistných podvodov vyšetovaných políciou začal v posledných rokoch klesať. Poisťovne tento trend pripisujú profesionálnej práci likvidátorov a účinnosti ich systémov odhaľovania podvodov.

Zatiaľ čo v roku 1998 bolo za trestný čin poistný podvod odsúdených osem osôb, v roku 1999 to už bolo štyridsaťosem a v roku 2000 potom sedemdesiatštyri osôb. Tento stúpajúci trend sa zastavil až v roku 2005, ako je vidieť z tabuľky (Tab. 1.).

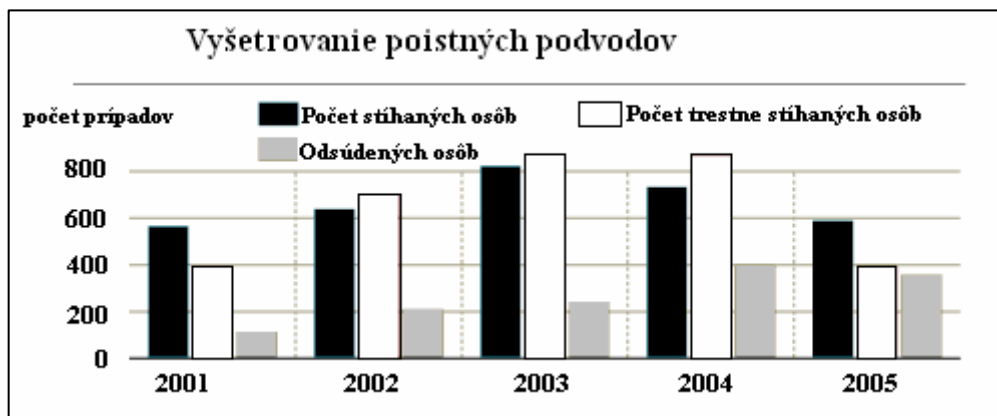
Ale pokles trestnej činnosti v roku 2005 je iba relatívny. Postupom času sa zdokonaľujú ako metódy podvodníkov, tak aj spôsoby a nástroje k odhaľovaniu týchto zločinov, neustále sa zlepšujú informačné technológie, ktoré urýchľujú predávanie informácií medzi vyšetrujúcimi subjektmi.

Tab.1. Počet vyšetovaných poistných podvodov

Rok	Trestný čin poistný podvod (§ 250a trestného zákona)		
	Polícia Počet stíhaných a vyšetovaných osôb	Štátne zastupiteľstvo Počet trestne stíhaných osôb	Súdy Počet odsúdených osôb
2001	566	394	113
2002	638	697	209
2003	822	870	242
2004	731	860	403
2005	589	698	357
Spolu	3346	3519	1324

Zdrojom tejto štatistiky je Polícia ČR, Štátne zastupiteľstvo a súdy.

Pre názornosť je celá tabuľka prevedená do nižšie uvedeného grafu :

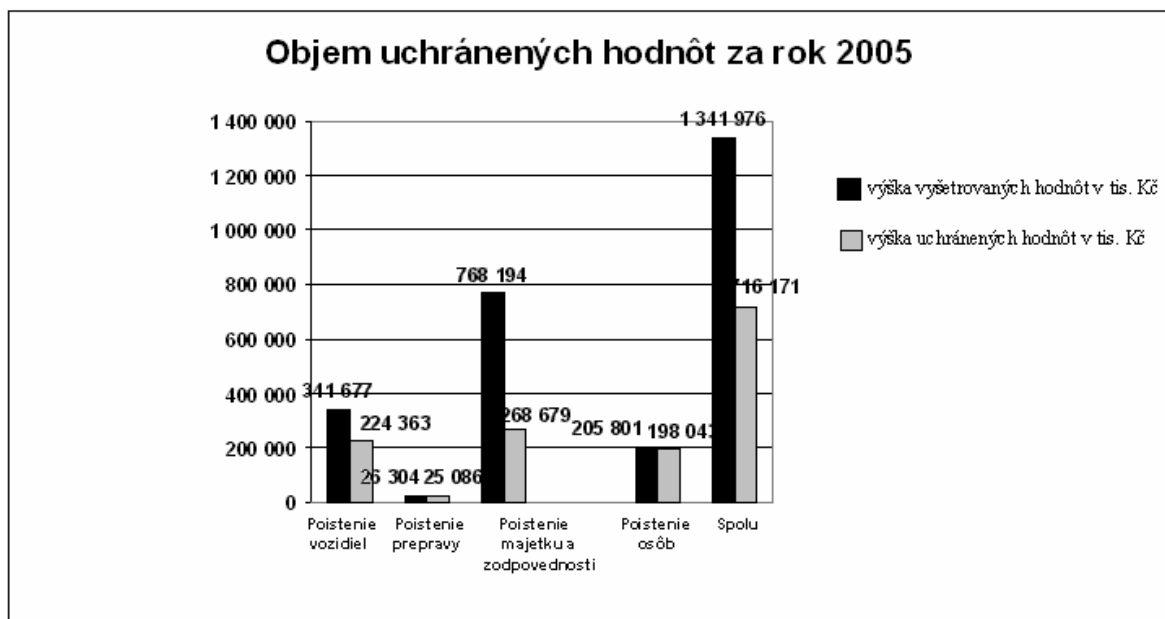

Avšak pre poisťovne je dôležitejšie, aké hodnoty sa vyšetovaním podarilo uchrániť. Túto sumu je možné vyčítať z nasledujúcej tabuľky (Tab. 2.), ktorá predstavuje súhrn uchránených hodnôt za rok 2005.

Tab. 2. Objem uchránených hodnôt za rok 2005

Obor poistenia	Počet udalostí	Nárokované škody (v tis. Kč)	Uchránené hodnoty (v tis. Kč)
Poistenie vozidiel	2341	341 677	224 363
Poistenie prepravy	4	26 304	25 086
Poistenie majetku a zodpovednosti	506	768 194	268 679
Poistenie osôb	480	205 801	198 043
Celkom	3331	1 341 976	716 171

Pre lepšie pochopenie a ilustráciu je možné túto štatistiku zobrazit' graficky .

Lenže ustálenie situácie, ako predpokladali zástupcovia poisťovní, sa nepotvrdilo a rok 2006, ako uvidíme v štatistike za rok 2006, sa svojim vývojom zaradil medzi štandardný stav páchania trestných činov poisťný podvod.

Porovnaním výsledkov posledných dvoch rokov poisťovatelia zistili, že oproti roku 2005 došlo v roku 2006 k nárastu počtu poisťných podvodov o skoro štyridsať percent (Tab. 3.).

Tab. 3. Poistné podvody a uchránené hodnoty v posledných dvoch rokoch

Oblasť poistenia	Počet poistných		Výška uchránených hodnôt	
	udalostí		(v tis. Kč)	
	2005	2006	2005	2006
Poistenie vozidiel	2 341	3 947	224 363	249 049
Poistenie prepravy	4	14	25 086	29 815
Poistenie majetku a zodpovednosti	506	559	268 679	183 944
Poistenie osôb	480	253	198 043	29 918
CELKOM	3 331	4 773	716 171	492 726

V priebehu roku 2006 prešetrovali špecialisti poisťovní skoro päťtisíc poistných udalostí ktoré boli klasifikované ako poistný podvod.

Ako je vidieť zo štatistiky (Tab. 3.), tradičným vodcom v trestných činoch poistný podvod je *poistenie vozidiel*. Experti sa zhodli na tom, že sedem z desiatich poistných podvodov miera do automobilového priemyslu (čo predstavuje asi 70%), konkrétne do havarijného poistenia. Výška škody narastá predovšetkým vďaka fingovaným krádežiam motorových vozidiel alebo navrhovaniu finančných škôd pri dopravných nehodách. Často sa stretávame aj s opakovaným hlásením škody na vozidle.

Cesty pre kriminálne aktivity ponúkajú aj ďalšie možnosti. Pri *poistení prepravy* nedochádza k tak častým poistným podvodom. Ale aj keď je počet týchto poistných podvodov relatívne nízky, vždy sa jedná o veľké čiastky nárokových škôd. Často sa stáva, že odcudzenie kamiónu s tovarom alebo zničenie tovaru pri nehode je poistným podvodom.

Diel viny na náraste poistných podvodov v roku 2006 nesie okrem väčšej profesionalizácii páchatel'ov alebo benevolentnosti zamestnancov poisťovní aj nepriaznivé *počasie a prírodné kalamity*. Na odhalených poistných podvodoch predstavovali až dvadsaťpäť percentné zastúpenie. Najčastejšie spočíva podvodné jednanie v navíšení škody z poistnej udalosti alebo spätnom poistení majetku postihnutého kalamitou.

V poslednej dobe sa poistné podvody zo sféry majetkového poistenia šíria aj do oblasti životného a úrazového poistenia. Páchatelia zistili, že obchodovať sa dá aj so zdravím. Preto sa aj v tomto odvetví poistenia snažia navrhovať výplaty poistných plnení za škody na zdraví, či už boli alebo neboli spôsobené. Lákadlom pre páchatel'ov je aj tá skutočnosť,

že u tejto oblasti poistenia nie je za trestný čin považované prijatie poistných plnení z viacerých poistných zmlúv za jednu poistnú udalosť. Ďalším problémom z hľadiska odhaľovania týchto činov je podiel samotných lekárov.

Významným pilierom boja proti poistným podvodom je fakt, že od roku 1998 je súčasťou právneho poriadku aj trestný čin „poistný podvod“, ktorý odhaleným a dopadnutým páchatelom hrozí až dvanásťročným trestom. Ale ani takýto postih neodradí podvodníkov od páchania trestných činov. Ani ďalšia silná zbraň poisťovní – pokiaľ sa dokáže, že len časť požadovanej náhrady je nárokovaná neoprávnene, poisťovňa môže odmietnuť vyplatenie celého plnenia – neodvráti páchatelov od protiprávneho jednania. Práve naopak, pomer medzi rizikom na jednej strane a „výnosom“ na strane druhej, aj napriek represívnym opatreniam, je únosný a hlavne výnosný.

Jediným efektívnym spôsobom boja proti poistným podvodom je zlepšenie vzájomnej spolupráce, prevencie – informovanosť potenciálnych klientov o možných postihnutiach, využitie informačných technológií a v neposlednom rade zmena legislatívy.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

6 PRÍKLAD REÁLNEHO VYŠETROVANIA TRESTNÉHO ČINU POISTNÝ PODVOD V PRAXI

6.1 Popis prípadu

Poist'ovňa podala trestné oznámenie a žiadosť o preverenie poistnej udalosti, ktorá sa odohrala medzi dvoma vozidlami Suzuki Super Carry a Mazda 6 Xedos. Pri dopravnej nehode išlo o čelnú zrážku medzi vozidlom poškodeného a vozidlom, ktoré túto zrážku spôsobil.

Poist'ovňa podozrieva svojho klienta, majiteľa vozidla Suzuki zo spáchania trestného činu poistný podvod, pretože podľa jej šetrenia nezákonne vyžaduje poistné plnenie v konečnej výške 81.000,- Kč.

Príslušný orgán činný v trestnom konaní obdržal toto oznámenie, na základe ktorého má preveriť možnosť spáchania poistnej udalosti.

6.2 Kroky vyšetrovania príslušného policajného orgánu

6.2.1 Prijatie trestného oznámenia od poškodeného

Orgán činný v trestnom konaní, v tomto prípade Služba kriminálnej polície a vyšetrovania (SKPV), prijme trestné oznámenie od poist'ovne. Jeho prijatím na seba preberá povinnosť preveriť podozrivú skutočnosť a výsledky šetrenia odovzdať štátnemu zástupcovi, osobe, ktorá zastupuje poškodenú stranu, a podozrivému (obžalovanému) a jeho obhajcovi.

Trestné oznámenie vystavuje poist'ovňa v prípade, že pri likvidácii poistnej udalosti nastanú pochybnosti a ďalším prešetovaním sa zistí, že sa môže jednať o trestný čin poistný podvod.

Vzor trestného oznámenia poisťovne

POISŤOVŇA, a.s.

Generálne riaditeľstvo

Oddelenie interného auditu a kontroly

Praha

Vybavuje: Ing. Peter Pekný

Telefón: 608 100 100

Centrála: 608 111 111

Fax: 222 111 000

E-mail: peter.pekny@poistovna.cz

Dátum: 16.3.2007

POLÍCIA ČR

OKRESNÉ RIADITEĽSTVO ZLÍN

K RUKÁM VEDÚCEHO SKPV

ZLÍN

Registračné číslo šetrenia:	1002000300/11000
Poistná udalosť číslo:	1002000300
Dátum vzniku:	10.2.2007
Dátum hlásenia:	21.2.2007
Miesto poistnej udalosti:	Zlín
Poistený:	Mrkvička Janko, Okružná, Zlín
Oznamovateľ:	Mrkvička Janko, Okružná, Zlín
Poškodený:	Chudý Jozef, Školní, Zlín
Poškodené vozidlo:	MAZDA XEDOS 6, ŠPZ
Poistené vozidlo:	SUZUKI SUPER CARRY, ŠPZ

Škodná udalosť č. 100 2000 300 – žiadosť o vykonanie šetrenia

Vážení,

dňa 23.2.2007 sme na našom Oddelení likvidácie PU v Zlíne zaregistrovali oznámenie o škodnej udalosti – dopravnej nehode, ku ktorej údajne došlo dňa 10.2.2007 v 16:00 v Zlíne, Jižní Svahy. Pri tejto dopravnej nehode, ktorá podľa oznámenia škodnej udalosti bola zavinená Jankom Mrkvičkom, vodičom a vlastníkom vozidla SUZUKI Super Carry, ŠPZ došlo podľa oznámenia škodnej udalosti k poškodeniu vozidla MAZDA 6 Xedos, ŠPZ, vlastník Jozef Chudý. Dopravná nehoda nebola vyšetrowaná Políciou ČR, lebo sa účastníci podľa vyjadrenia vinníka na mieste dohodli a vzhľadom k výške škody políciu k vyšetrowaniu DN nevolali.

Škodná udalosť je likvidovaná z poistenia zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou vozidla SUZUKI Super Carry. Poškodený požadoval likvidáciu rozpočtom nákladov na opravu. Pracovníkmi našej likvidáčnej

služby bolo zistené, že sa jedná o totálnu škodu (z ekonomického hľadiska), kedy náklady na opravu vozidla, ktoré boli vypočítané na čiastku 145.250,- Kč a následne po likvidácii upravené na čiastku 153.220,- Kč, presiahli obvyklú cenu vozidla pred poškodením, ktorá bola stanovená na 120.100,- Kč. V tomto prípade by bola poškodenému vyplatená cena vozidla po odčítaní ceny zvyšku poškodeného vozidla, ktoré v tomto prípade bolo stanovené na čiastku 39.100,- Kč. Poškodenému Jozefovi Chudému by bolo vyplatené poistné plnenie vo výške 81.000,- Kč.

Škodná udalosť nebola doposiaľ ukončená, poistné plnenie nebolo vyplatené.

V rámci kontroly postupu likvidácie škodnej udalosti sa nám zdalo nepravdepodobné, že k poškodeniu vozidla MAZDA 6 Xedos došlo spôsobom popísaným v oznámení škodnej udalosti, a preto sme si k objektívnemu posúdeniu veci vyžiadali znalecký posudok od súdneho znalca Ing. Pavla Hronca. Menovaný znalec vo svojom znaleckom posudku č. 100/2007 porovnal korešpondenciu vzájomného poškodenia zúčastnených vozidiel a konštatuje, že k poškodeniu prednej časti vozidla MAZDA 6 Xedos muselo jednoznačne dôjsť neznámym predmetom, respektíve spôsobom a to v inom čase a na inom mieste.

Podľa nášho názoru mohla byť oznámením popisovanej škodnej udalosti naplnená skutková podstata trestného činu poistný podvod. Preto Vás žiadame o prešetrenie veci. Pokiaľ bude zahájené trestné stíhanie, pripojíme sa k nemu s nárokom na náhradu škody vo výške 8.000,- Kč, čo sú náklady vynaložené na vypracovanie znaleckého posudku. Kópiu spisu škodnej udalosti a originál znaleckého posudku prikladáme. O výsledku šetrenia nás v zákonom stanovenej lehote informujte.

S pozdravom

.....
Podpis vedúceho
oddelenia interného auditu a kontroly

.....
Podpis špecialistu
pre vyšetrovanie poistných podvodov

Súčasťou trestného oznámenia sú niektoré ďalšie doklady, a to:

- fotodokumentácia miesta nehody a oboch zúčastnených vozidiel
- zápis o poškodení motorového vozidla od oznamovateľa (poisteného)
- faktúry a kalkulácie poisťovne a jej likvidačného oddelenia
- znalecký posudok

Fotodokumentácia vozidiel po dopravnej nehode

vozidlo Suzuki Super Carry,
majiteľ Janko Mrkvička (vinník
nehody)

vozidlo Mazda 6 Xedos,
majiteľ Jozef Chudý
(poškodený)

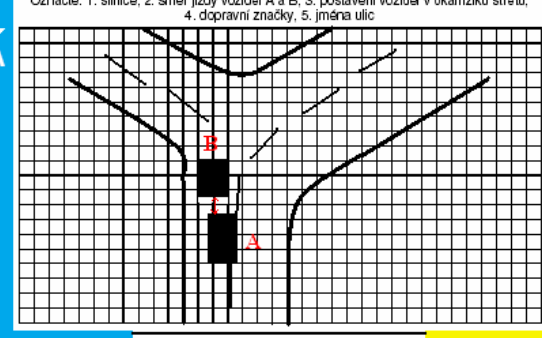

Vzor zápisu o poškození motorového vozidla

Záznam o dopravní nehodě

Slouží k dokumentaci průběhu nehody za účelem rychlejšího vyřízení náhrady škody.

Vyplní řidiči obou vozidel.

1. Datum nehody 10. 02. 2007		Hodina 16:00	2. Místo (ulice, č. domu resp. kilometrovnik) Zlín, Jižní Svahy		3. Zranění? ne ☒ ano ☐			
4. Jiná škoda než na vozidlech A a B ne ☒ ano ☐			5. Svědci (jméno, adresa, telefon - spolujezdce podtrhnout)		5a. Policejně šetřeno? ne ☒ ano ☐ Kým:			
Vozidlo A			Vozidlo B					
6. Pojištěný (jméno a adresa) Janko Mrkvička Okružná, Zlín Telefon (od 9.00 do 16.00) _____ Plátce DPH? ne ☒ ano ☐			12. Zaškrtněte odpovídající body vozidlo:		6. Pojištěný (jméno a adresa) Jozef Chudý Školní, Zlín Telefon (od 9.00 do 16.00) _____ Plátce DPH? ne ☒ ano ☐			
7. Vozidlo Tov. značka, typ <u>Suzuki Super Carry</u> Rok výroby _____ Státní poznávací značka _____			1 bylo zaparkováno 2 rozjždělo se 3 zastavovalo 4 vyjždělo z parkoviště, soukrom. pozemku, polní cesty 5 odbočovalo na parkoviště, soukromý pozemek, polní cestu 6 vjždělo do kruh. objezdu 7 jelo v kruhovém objezdu 8 najelo zezadu při jízdě stejným směrem ve stejném pruhu 9 jelo souběžně v jiném jízdním pruhu 10 měnilo jízdní pruh 11 předjždělo 12 odbočovalo vpravo 13 odbočovalo vlevo 14 oouvalo 15 jelo v protisměru 16 přijždělo zprava 17 nedalo přednost v jízdě		7. Vozidlo Tov. značka, typ <u>Mazda 6 Xedos</u> Rok výroby _____ Státní poznávací značka _____			
8. Pojistitel Adresa pobočky <u>poist'ovna, a.s., Zlín</u> Číslo poj. odpovědnosti _____ Číslo zelené karty _____ Hraniční pojištění platné do _____ Je vozidlo pojištěno havarijně? ne ☒ ano ☐ Pojistitel _____			← Počet označených políček →		8. Pojistitel Adresa pobočky <u>poist'ovňa, a.s., Zlín</u> Číslo poj. odpovědnosti _____ Číslo zelené karty _____ Hraniční pojištění platné do _____ Je vozidlo pojištěno havarijně? ne ☒ ano ☐ Pojistitel _____			
9. Řidič Příjmení <u>Mrkvička</u> Jméno <u>Janko</u> Adresa <u>Okružná, Zlín</u> Číslo řidičského průkazu _____ Skupina _____ Vydal _____			13. Nákres Označte: 1. silnice, 2. směr jízdy vozidel A a B, 3. postavení vozidel v okamžiku střetu, 4. dopravní značky, 5. jména ulic.				9. Řidič Příjmení <u>Chudý</u> Jméno <u>Jozef</u> Adresa <u>Školní, Zlín</u> Číslo řidičského průkazu _____ Skupina _____ Vydal _____	
10. Označte šipkou body vzájemného střetu 								
11. Viditelná poškození _____ _____ _____			11. Viditelná poškození _____ _____ _____					
14. Poznámky _____ _____			15. Podpisy řidičů A _____ B _____		14. Poznámky _____ _____			

Po podpisu a oddělení listů nelze již údaje měnit.

Vzor znaleckého posudku

Ing. Pavol Hronec, Zlín

Tel/fax: 574 100 100, mobil: 677 200 100, E-mail: posudky@pavolhronec.cz, www.pavolhronec.cz

Zadávateľ posudku:

Poistovňa, a.s.

Zlín

IČ: 10010011

DIČ: CZ10010011

ZNALECKÝ POSUDOK č. 100/07

vo veci posúdenia rozsahu poškodenia prednej časti karosérie osobného automobilu
MAZDA 6 Xedos, ŠPZ, VIN: TTTAA11A100000001 vzniknutého
v rámci nehodového deja zo dňa 10.2.2007 pri stretnutí s prednou časťou
osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ

1. ÚVOD

1.1. Zadanie znaleckého posudku

Znalecký posudok je zadaný pánom Ing. Františkom Vysokým vedúcim odboru likvidácie poisťovne, a.s., Zlín písomnou objednávkou zo dňa 5.3.2007.

V znaleckom posudku je treba posúdiť a zodpovedať nasledujúcu otázku:

Na základe podkladových materiálov, analyzujte priebeh nehodového deja zo dňa 10.2.2007 a stanovte, či charakter stôp poškodenia na prednej časti karosérie osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ, VIN: TTTAA11A10000001 zodpovedá skutočnému mechanizmu vzniku dopravnej nehody, čelným stretnutím s prednou časťou osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ.

2. NÁLEZ

2.1. Podkladové materiály

2.1.1. Zápis o poškodení motorového vozidla zo dňa 12.2.2007 a 25.2.2007

Dňa 12. 2. 2007 vykonal likvidátor poisťovne obhliadku ojazdeného osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ, VIN: TTTAA11A10000001, rok výroby 1997, držiteľ Jozef Chudý, Školní, Zlín pri stave tachometra 65011 najazdených kilometrov, s nasledujúcim popisom rozsahu poškodenia:

- Zlomená predná kapota – výmena
- Poškodený predný nárazník – výmena
- Ulomené L+P hmlové svetlo – výmena
- L+P svetlomet – výmena
- L+P smerovka – výmena
- Predná mriežka –chrómový rámček – výmena
- Chladič – vyteká voda – došetrenie

V závere zápisu o poškodení likvidátor uvádza, že je nutná II. prehliadka po demontáži.

V podkladových materiáloch daného prípadu je založený súbor fotografií dokumentujúcich rozsah poškodenia zaznamenaný pri kontrole technického stavu obhľadovaného osobného automobilu.

Po demontáži prednej časti karosérie je dňa 25. 2. 2007 likvidátorom poisťovne vykonaná II. prehliadka rozsahu vzniknutého poškodenia nasledovne:

- Deformovaný vodný chladič – výmena
- Deformovaný chladič klimatizácie – výmena
- Zlomená čelná stena – výmena

Takto realizované došetrenie vnútorného poškodenia posudzovaného automobilu bolo zafotodokumentované snímkami.

2.1.2. Oznámenie škodnej udalosti zo dňa 21. 2. 2007

Dňa 21. 2. 2007 oznamuje Janko Mrkvička, Okružná, Zlín, držiteľ osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ, VIN: MMMAAA20A001000111 poisťovni, a.s. škodnú udalosť zo dňa 10. 2. 2007, ktorá vznikla pri čelnom stretnutí medzi jeho vozidlom a osobným automobilom MAZDA 6 Xedos, ŠPZ.

2.1.3. Vyšetrovací pokus, zistenie technických dát vozidiel

2.1.3.1. Obhliadka prednej časti karosérie osobného automobilu SUZUKI Super Carry

Dňa 8. 3. 2007 som urobil v Zlíne za účasti držiteľa obhliadku prednej časti karosérie ojazdeného osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ, VIN: MMMAAA20A001000111 pri najazdených 20123 kilometrov.

Účelom prehliadky bolo zistenie technických dát skupiny výbava skrine karosérie, predný nárazník posudzovaného automobilu. Horná hrana predného nárazníku sa nachádza vo výške 64,00 cm nad povrchom vozovky a spodná hrana je vo vzdialenosti 44,00 cm od pevnej podložky. Profil predného nárazníku, jeho horná hrana voči prednej maske je v dĺžke 10,00 cm a spodná hrana je v hĺbke 5,00 cm.

V dobe obhliadky je predný nárazník ojazdeného osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ už po vykonanej výmene.

2.1.3.2. Prehliadka prednej časti karosérie osobného automobilu MAZDA 6 Xedos

Dňa 10. 3. 2007 som urobil v areáli autobazáru, Zlín vyšetrovací pokus za účelom zistenia technických parametrov identického osobného automobilu MAZDA 6 Xedos ako v priebehu nehodového deja zo dňa 10.2.2007. Premeranie prednej časti skupiny výbava a skriňa karosérie bolo urobené v súlade s predloženou fotodokumentáciou vyhotovenou likvidátorom poisťovne, a to v oblasti primárneho poškodenia ojazdeného osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ.

Primárna oblasť poškodenia predmetného osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ je tvorená deformovanou prednou kapotou s evidentnou priečnou ryhou, ktorá sa nachádza vo výške 70,00 cm a poškodenými oboma hlavnými svetlometmi, kedy ich horná hrana sa nachádza v úrovni hrany prednej kapoty, ktorá bola zameraná vo vzdialenosti 68,00 cm od povrchu parkovacej plochy. Tiež bolo zamerané poškodenie predného nárazníku v podobe jeho čiastočného prasknutia v jeho strednej časti, kedy táto deformácia sa nachádza 52,00 cm od pevnej podložky.

Zistené poškodenie prednej kapoty, v podobe priečnej ryhy vedie rovnobežne cca 2,00 cm od hrany predného vika v dĺžke prednej masky osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ a v hĺbke cca 2 až 3,00 cm.

3. POSUDOK

3.1. Posúdenie vzájomnej korešpondencie styčných plôch

Na základe podkladových materiálov tohto znaleckého posudku a hlavne vykonanými vyšetrovacími pokusmi, je možné z technického hľadiska jednoznačne konštatovať, že rozsiahle poškodenie prednej časti karosérie ojazdeného osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ, VIN: TTTAA11A100000001 v podobe zlomenej prednej kapoty, poškodených hlavných svetlomietov a podobne zaznamenané v zápise o poškodení motorového vozidla zo dňa 12. 2. 2007, ktoré malo vzniknúť vplyvom nárazu, kontaktu s prednou časťou osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ v rámci nehodového deja zo dňa 10. 2. 2007, evidentne nekorešponduje v mieste ich rázovej, stretovej roviny údajne absolvovaného čelného stretu.

Vyšetrovacími pokusmi zo dňa 8. 3. 2007 a 10. 3. 2007, kedy bolo spravené zameranie styčných plôch oboch vozidiel, bolo zistené, že rozsah poškodenia prednej časti karosérie osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ hlavne v oblasti jeho prednej kapoty, resp. hlavných svetlomietov podľa nameraných bodov kontaktov, ako výškovo, tak priestorovo nemohol vzniknúť vplyvom stretu, nárazu s prednými časťami osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ.

Pravdepodobná primárna oblasť počiatkovej deformácie prednej kapoty osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ v podobe priečnej ryhy sa podľa urobeného zamerania nachádza vo výške cca 70,00 cm od povrchu pozemnej komunikácie, pričom možný bod kontaktu, horná hrana predného nárazníku osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ sa nachádza vo výške 64,00 cm od povrchu pevnej podložky, odstavnej plochy. To znamená, že medzi nameranými údajmi je evidentný nepomer, diferenciacia v hodnote 6,00 cm.

V prípade reálneho kontaktu oboch posudzovaných vozidiel, klasifikovaného účastníkmi dopravnej nehody ako čelný stret, z hľadiska technickej prijateľnosti malo byť počiatkové miesto deformácie, poškodenie osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ situované do strednej časti jeho predného nárazníku, oblasti registračnej značky vozidla, avšak na týchto dieloch neboli nájdené žiadne markanty, stopy po otere, náraze, resp. deformácie hlavne na registračnej značke, ale iba čiastočne prasknutý predný nárazník.

3.2. Posúdenie miesta poškodenia, stretové oblasti

Na základe vykonanej detailnej obhliadky primárneho miesta poškodenia prednej kapoty osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ, ktoré malo vzniknúť údajným čelným nárazom s prednou časťou skupiny skriň karosérie osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ bola nájdená vo výške 70,00 cm od povrchu vozovky deformácia s markantom v podobe priečnej ryhy vedúcej rovnobežne cca 2,00 cm od hrany predného vika v dĺžke prednej masky osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ a v hĺbke cca 2 až 3,00 cm. Takto zaznamenaná deformácia, majúca presne ohraničený tvar však z hľadiska technickej prijateľnosti evidentne nekorešponduje so žiadnou časťou obhliadnutého osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ v rámci realizovanej obhliadky zo dňa 8. 3. 2007.

4. ZÁVER

4.1. Odpoveď na zadanú otázku

Na základe podkladových materiálov, analyzujte priebeh nehodového deja zo dňa 10.2.2007 a stanovte, či charakter stôp poškodenia na prednej časti karosérie osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ, VIN: TTTAA11A100000001 zodpovedá skutočnému mechanizmu vzniku dopravnej nehody, čelným stretnutím s prednou časťou osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ.

Na základe podkladových materiálov, zisteného rozsahu poškodenia prednej časti karosérie osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ, VIN: TTAA11A10000001 vzniknutého údajne v rámci dopravnej nehody zo dňa 10. 2. 2007 pri čelnom stretnutí s prednou časťou osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ a ďalej vykonaných vyšetrovacích pokusov zo dňa 8. 3. 2007 a 10. 3. 2007 je možné z hľadiska technickej prijateľnosti konštatovať, že v danom prípade sa jedná zo strany účastníkov údajného dopravného incidentu o simulovanú dopravnú nehodu, lebo zaznamenané poškodenie, hlavne dielu skupiny skrine karosérie, prednej kapoty osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ evidentne nekorešponduje podľa rázovej roviny bezprostredného dotyku a samotného spôsobu jeho primárneho miesta poškodenia s predným nárazníkom osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ.

Pravdepodobná primárna oblasť počiatočnej deformácie prednej kapoty osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ v podobe priečnej ryhy, sa podľa urobeného zamerania nachádza vo výške cca 70,00 cm od povrchu pozemnej komunikácie, pričom možný bod kontaktu, horná hrana predného nárazníka osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ sa nachádza vo výške 64,00 cm od povrchu pevnej podložky, odstavnej plochy. To znamená, že medzi nameranými údajmi je evidentný nepomer, diferencia v hodnote 6,00 cm.

V prípade reálneho kontaktu oboch posudzovaných vozidiel, klasifikovaného účastníkmi dopravnej nehody ako čelné stretnutie, z hľadiska technickej prijateľnosti malo byť počiatočné miesto deformácie, poškodenie osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ situované do strednej časti jeho predného nárazníku, oblasti registračnej značky vozidla, avšak na týchto dieloch neboli nájdené žiadne markanty, stopy po oteru, náraze, resp. deformácii, hlavne na registračnej značke, ale iba čiastočne prasknutý predný nárazník.

V súlade s priestorovým zameraním roviny rázu oboch vozidiel zúčastnených na údajnej dopravnej nehody zo dňa 10. 2. 2007 bolo v ďalšom kroku znaleckého posudzovania vykonaná detailná obhliadka primárneho poškodenia prednej kapoty osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ, kedy v rámci súboru poriadenej fotodokumentácie likvidátorom poisťovne zo dňa 12. 2. 2007 bola na tejto skupine zaznamenaná deformácia s markantom v podobe priečnej ryhy vedúcej rovnobežne cca 2,00 cm od hrany predného vika v dĺžke prednej masky posudzovaného osobného automobilu a v hĺbke cca 2 až 3,00 cm. Takto deklarovaná deformácia majúca presne ohraničený tvar, po neznámom profile, z hľadiska technickej prijateľnosti jednoznačne nekorešponduje so žiadnou časťou skupiny výbava skrine karosérie osobného automobilu SUZUKI Super Carry ŠPZ.

Vzhľadom k tomuto relevantnému súhrnnému zisteniu, že poškodenie prednej kapoty osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ nemohlo vzniknúť vplyvom stretnutia, kontaktu s predným nárazníkom osobného automobilu SUZUKI Super Carry, ŠPZ v rámci dopravného incidentu zo dňa 10. 2. 2007, je možné v závere tohto znaleckého posudku reálne usudzovať z hľadiska technickej prijateľnosti, že k deklarovanému mechanizmu primárneho poškodenia prednej časti karosérie, v oblasti jeho prednej kapoty osobného automobilu MAZDA 6 Xedos, ŠPZ muselo jednoznačne dôjsť neznámym predmetom, resp. spôsobom a to v inom čase a na inom mieste.

V Zlíne dňa 15. 3. 2007

.....
podpis znalca

6.2.2 Zahájenie úkonov policajného orgánu

Po prijatí trestného oznámenia od poškodeného je povinnosťou príslušného oddelenia polície informovať poisťovňu o zahájení preverovania skutočností, ktoré nasvedčujú spáchaniu trestného činu poistný podvod. Policajný orgán preto zašle poškodenému Vyrozumenie o zahájení trestného stíhania.

Vzor vyrozumenia o zahájení trestného stíhania

POLÍCIA ČESKEJ REPUBLIKY

Služba kriminálnej polície a vyšetrovania – OHK

Zlín

ČTS: ORZL-0001/TČ-11-2007-111

v Zlíne 2. 4. 2007

Poisťovňa, a.s. – oddelenie interného auditu - Ing. Peter Pekný

Praha

Vyrozumenie oznamovateľa, poškodeného

Dňa 18. 3. 2007 obdržala Služba kriminálnej polície a vyšetrovania Váš podnet k zahájeniu trestného stíhania proti Jankovi Mrkvičkovi, nar. 1.1.1980 v Zlíne, trvalo bytom Okružná, Zlín pre trestný čin pokusu poistného podvodu v zmysle ustanovenia § 250a/ 1,3 k § 8/1 tr. Zákona.

Dnešného dňa boli po preverení v zmysle § 158 odst. 1 tr. rádu zahájené úkony v trestnom konaní podľa ustanovenia § 158/3 tr. rádu.

O výsledku preverovania budete riadne a včas vyrozumení. V prípade akýchkoľvek dotazov kontaktujte nižšie uvedeného policajného komisára.

Prílohou tohto vyrozumenia je aj formulár Poučenie poškodeného v tr. Konaní. Tento prosím potvrdte a zašlite späť, bude súčasťou trestného spisu.

S pozdravom

.....
podpis policajného komisára

Vzor prílohy k vyzovneniu o zahájení trestného stíhania – Poučenie poškodeného
v trestnom konaní

POLÍCIA ČESKEJ REPUBLIKY

Okresní ředitelství Zlín

Služba kriminálnej polície a vyšetrovania – ODD. HK, Zlín

ČTS

Zlín 2. 4. 2007

Poučenie poškodeného v trestnom konaní

V trestnej veci nezákonného vymáhania poistného plnenia

proti Jankovi MRKVIČKOVI, nar. 1.1.1980 v Zlíne, trvalo bytom Okružná, Zlín

stíhaného pre trestný čin pokus poistného podvodu **podľa** § 8/1 k § 250a/1,3 tr. z.

máte ako poškodený nasledujúce práva:

Podľa § 43 odstavca 1 trestního řádu ak vám bolo činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda, máte právo činiť návrhy na doplnenie dokazovania, nahliadať do spisov, činiť si výpisky a poznámky a na svoje náklady si vybaviť kópie spisov a ich častí (§ 65/1 trestního řádu), zúčastniť sa hlavného líčenia a verejného zasadania konaného o odvolanie a pred skončením konania sa k veci vyjadriť.

Podľa § 43 odstavca 2 trestního řádu sa za poškodeného nepovažuje ten, kto sa síce cíti byť trestným činom morálne alebo inak poškodený, avšak vzniknutá ujma nie je spôsobená zavinením páchatela alebo jej vznik nie je v príčinnej súvislosti s trestným činom.

Podľa § 43 odstavca 3 trestního řádu pokiaľ máte ako poškodený podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá vám bola trestným činom spôsobená, ste oprávnený tiež navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu. Návrh je treba učiniť najneskôr u hlavného líčenia pred zahájením dokazovania (§ 206 odstavca 2 trestního řádu). Z návrhu musí byť vidieť, z akých dôvodov a akej výške si nárok na náhradu škody uplatňujete. Podľa § 44 odstavca 3 tr. řádu návrh nie je možné podať, ak bolo o nároku už rozhodnuté v občianskoprávnom alebo inom príslušnom konaní.

Podľa § 44 odstavca 1 trestního řádu oprávnenie poškodeného nemôže vykonávať ten, kto je v trestnom konaní stíhaný ako spoluobvinený.

Podľa § 43 odstavca 4 trestního řádu sa môžete výslovným prehlásením zdelaným orgánu činnom v trestnom konaní vzdať procesných práv, ktoré Vám tento zákon ako poškodenému priznáva.

Ak je počet poškodených mimoriadne vysoký a jednotlivým výkonom ich práv by mohol byť ohrozený rýchly priebeh trestného stíhania, rozhodne predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh štátneho zástupcu sudca, že poškodenia môžu svoje práva v trestnom konaní uplatňovať iba prostredníctvom spoločného zmocnenca, ktorého si zvolí. Ak celkový počet zvolených zmocnencov vzrástol na viac ako šesť a poškodení sa medzi sebou o výbere nedohodnú, urobí výber s prihliadnutím k záujmom poškodených súd. Spoločný

zmocnenec vykonáva práva poškodených, ktoré zastupuje, vrátane uplatnenia nároku na náhradu škody v trestnom konaní (§ 44 odstavca 2 trestného rádu).

Podľa § 45 odstavca 1 tr. rádu ak je poškodená osoba zbavená spôsobilosti k právnym úkonom alebo ak je jej spôsobilosť k právnym úkonom obmedzená, môže vaše práva poškodeného vykonávať jej práva zákonný zástupca. Ak ide o uplatnenie nároku na náhradu škody (§ 43 odstavca 3 trestného rádu), prechádzajú práva, ktoré tento zákon priznáva poškodenému, i na jeho právneho zástupcu.

Podľa § 45a trestného rádu sa Vám všetky písomnosti doručujú na adresu, ktorú uvediete. Ak máte zmocnenca, doručuje sa iba jemu, to neplatí, pokiaľ sa Vám zasiela výzva, aby ste osobne niečo vykonal.

Podľa § 47 odstavca 1,2 trestného rádu máte právo navrhnúť štátnemu zástupcovi alebo sudcovi, aby uspokojenie vášho nároku na náhradu škody spôsobenej trestným činom bolo zaistené na majetku obvineného, ak máte dôvodnú obavu, že uspokojenie tohto nároku bude zmarené alebo sťažené.

Podľa § 47 odstavca 3 tr. r., pokiaľ je Vám známe, že obvinený je vlastníkom nehnuteľnosti alebo má niektorú hnutelnú vec umiestnenú mimo jeho trvalého alebo iného pobytu, uveďte podľa možnosti už v návrhu na zaistenie svojho nároku na náhradu škody, kde taká vec je.

Podľa § 50 tr. rádu sa môžete ako poškodený dať zastupovať zmocnencom. Zmocnencom môže byť iba osoba, ktorej spôsobilosť k právnym úkonom nie je obmedzená. Pri hlavnom líčení a pri verejnom zasadaní nemôže byť zmocnencom ten, kto je k nemu predvolaný ako svedok, znalec alebo tlmočník. V trestnom konaní, v ktorom sú preberané utajované skutočnosti chránené zvláštnym zákonom, môže byť zmocnencom iba určená podľa zvláštného zákona alebo osoba podľa takého zákona poučená.

Podľa § 51 trestného rádu je zmocnenec poškodeného oprávnený činiť za poškodeného návrhy a podávať za neho žiadosti a opravné prostriedky; je tiež oprávnený zúčastniť sa všetkých úkonov, ktorých sa môže zúčastniť poškodený.

Podľa § 51a odstavca 1 trestného rádu ak osvedčíte ako poškodený, ktorý uplatnil v súlade so zákonom nárok na náhradu škody, že nemáte dostatok prostriedkov, aby ste si hradil náklady vzniknuté s pribráním zmocnenca, rozhodne na Váš návrh predseda senátu súdu, ktorý vykonáva konanie v prvom stupni, a v prípravnom konaní sudca, že máte nárok na právnu pomoc poskytovanú zmocnencom bezplatne alebo za zníženú odmenu. To neplatí pokiaľ vzhľadom k povahe uplatňovanej náhrady škody alebo jej výške by zastúpenie zmocnencom bolo zrejme nadbytočné.

Podľa § 51a odstavca 2 trestného rádu návrh na takéto rozhodnutie vrátane príloh, ktorými preukazujete jeho dôvodnosť, podávate v prípravnom konaní súdu prostredníctvom štátneho zástupcu.

Poškodený, ktorý má nárok na ustanovenie zmocnenca, môže podľa § 151a odstavca 1 tr. rádu žiadať, aby predseda senátu a v prípravnom konaní štátny zástupca rozhodol o tom, že štát ponese náklady na znalecký posudok, ktorý poškodený vyžiada. Tejto žiadosti však nie je možno vyhovieť, ak takýto dôkaz nie je pre objasnenie veci zrejme potrebný alebo rovnaký úkon k preukázaniu tiež skutočností už vyžiadala orgán činný v trestnom konaní.

Podľa § 65 trestného rádu máte právo nahliadať do spisu, s výnimkou protokolu o hlasovaní a osobných údajov svedka podľa § 55 odstavca 2 trestného rádu, činiť si z nich výpisky poznámky a poradiť si na svoje náklady kópie spisov a ich častí. V prípravnom konaní môže štátny zástupca alebo policajný orgán právo nahliadnuť do spisov a spolu s tým ostatné práva uvedené v § 65 odstavci 1 tr. r. Zo závažných dôvodov odoprieť.

Podľa § 157a odstavca 1 trestného rádu máte právo kedykoľvek v priebehu prípravného konania žiadať štátneho zástupcu, aby boli odstránené prieťahy v konaní alebo závady v postupe policajného orgánu. Táto žiadosť nie je viazaná lehotou. O výsledku preskúmania musí byť žiadateľ vyzoomený.

Podľa § 163 odstavca 1 trestného rádu trestné stíhanie pre trestné činy násilia proti skupine obyvateľstva a proti jednotlivcovi podľa § 197a, ohovárania podľa § 206, neposkytnutia pomoci podľa § 207 a 208, poškodzovania cudzích práv podľa § 209, ublíženia na zdraví podľa § 221, 223 a 224, ohrozovania pohlavnou chorobou podľa § 226, obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 odstavca 1,2, vydierania podľa § 235 odstavca 1, porušovania domovej slobody podľa § 238 odstavca 1,2, krádeže podľa § 247, spreneveru podľa § 248, neoprávneného užívania cudzej veci podľa § 249, neoprávneného zásahu do práv k domu, bytu alebo nebytovému priestoru podľa § 249a, podvodu podľa § 250, podielníctva podľa § 251 a 252, lichvy podľa §

253, zatajenia veci podľa § 254, porušovanie povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 255, poškodzovanie veriteľa podľa § 256 a poškodzovanie cudzej veci podľa § 257 tr. zák. proti tomu, kto je vo vzťahu k poškodenému osobou, voči nej by mal poškodený ako svedok právo odoprieť výpoveď (§ 100 odstavca 2 tr. ř.), a trestné stíhanie pre trestný čin znásilnenia podľa § 241 odstavca 1,2 trestního zákona proti tomu, kto je alebo v dobe spáchania či bol vo vzťahu k poškodenému manželom alebo druhom, ako aj pre trestný čin opilstva podľa § 201a tr. zák. pokiaľ inak vykazuje znaky skutkovej podstaty niektorého z týchto trestných činov, je možné zahájiť a v už zahájenom trestnom stíhaní pokračovať iba so súhlasom poškodeného. Ak je poškodených jedným skutkom niekoľko, postačí súhlas iba jedného z nich.

Podľa § 163 odstavca 2 tr. řádu súhlas s trestným stíhaním môže poškodený výslovným prehlásením vziať kedykoľvek späť, do doby než sa odvolací súd odoberie k záverečnej porade. Výslovne odoprený súhlas však nie je možné znovu udeliť.

Ustanovenie podľa § 163 odstavca 1 trestního řádu sa neužije, ak bola takýmto činom spôsobená smrť, poškodený nie je pre duševnú poruchu alebo chorobu schopný súhlas dať, poškodeným je osoba mladšie 15 rokov alebo je zrejmé, že súhlas nebol daný v tiesni vyvolanej vyhrážkami, nátlakom závislosťou alebo podriadenosťou.

Vyjadrenie poškodeného k poučeniu:

K trestnému stíhaniu sa pripojujem s náhradou škody vo výške ..... 8.000,- Kč.....

.....
podpis poškodeného

Polícia je ďalej povinná zaslať štátnemu zástupcovi Záznam o zahájení úkonov v trestnom konaní, ktorý sa stáva súčasťou vyšetrovacieho spisu.

Vzor Záznamu o zahájení úkonov v trestnom konaní

POLÍCIA ČESKEJ REPUBLIKY

Okresné riaditeľstvo Zlín

SLUŽBA KRIMINÁLNEJ POLÍCIE A VYŠETROVANIA – ODDELENIE HOSPODÁRSKEJ KRIMINALITY, ZLÍN

ČTS: ORZL-0001/TC-00-2007

Zlín 2.4.2007

Záznam o zahájení úkonov v trestnom konaní

Podľa § 158 odstavec 3 trestného rádu boli dňa 2.4.2007 na základe oznámenia od poisťovne, a.s., IČO: 10010011, sídlom Praha zahájené úkony trestného konania vo veci pokusu poistného podvodu, lebo na podklade zistených skutočností je dostatočne odôvodnený záver, že v dobe od 23.2.2007 do 12.3.2007

mohol byť podozrivým Jankom MRKVIČKOM, nar. 1.1.1980 v Zlíne, trvalo bytom Okružná, Zlín spáchaný v Zlíne

trestný čin **pokus poistného podvodu podľa § 250a odst. 1,3 k § 8 odst.1 trestného zákona**

tým, že dňa 10.2.2007 v 16:00 hodín v Zlíne zavinil dopravnú nehodu, keď svojim motorovým vozidlom SUZUKI ŠPZ vošiel do protismeru a došlo k stretu s motorovým vozidlom MAZDA ŠPZ, majiteľa Jozefa Chudého. Účastníci nehody sa na mieste dohodli a vzhľadom k výške odhadnutej škody Políciu ČR k vyšetreniu dopravnej nehody neprivolali. Dňa 23.2.2007 bola v Zlíne zaregistrovaná škodná udalosť č. 100 2000 300, kedy na základe zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla požiadal o poistné plnenie vinník Janko Mrkvička. Šetrením bolo zistené, že je nepravdepodobné, že by k predmetnej dopravnej nehode došlo popisovaným spôsobom.

Týmto jednaním mala byť poškodenej poisťovni, a.s., IČO: 10010011, sídlom Praha

spôsobená škoda vo výške **81.000,- Kč**.

.....
pracovník SKPV

6.2.3 Vyt'azovanie podozrivého a poškodeného

Súčasťou práce príslušného policajného orgánu po prijatí trestného oznámenia je zisťovanie skutočností, ktoré svedčia o spáchaní trestného činu poistný podvod, ale rovnako aj dôkazov, ktoré očisťujú potenciálneho páchatel'a.

Na základe preštudovania znaleckého posudku a obhliadky zúčastnených vozidiel sa pozvú účastníci dopravnej nehody, aby podali vysvetlenie k tejto udalosti. Ich vyt'azenie spočíva v tom, že účastníci, nezávisle na sebe, podajú svoje svedectvo, ktoré je zadokumentované a v písomnej forme pripojené k spisu, ktorý príslušník polície po ukončení vyšetrovania odovzdá štátnemu zástupcovi.

Vzor záznamu o podanom vysvetlení

POLÍCIA ČESKEJ REPUBLIKY

Okresné riaditeľstvo Zlín

SLUŽBA KRIMINÁLNEJ POLÍCIE A VYŠETROVANIA – ODDELENIE HOSPODÁRSKEJ KRIMINALITY, ZLÍN

ČTS: ORZL-0001/TC-00-2007

Zlín 10.4.2007

Úradný záznam

o podanom vysvetlení podľa § 158 odstavca 5 trestného rádu

Dňa 10.4.2007 v 10:00 hodín

meno, priezvisko: Janko Mrkvička

meno, priezvisko (predchádzajúce):

dátum narodenia: 1.1.1980

miesto narodenia: Zlín

Trvalé bydlisko: Okružná, Zlín

tel.: 732 112 112

Adresa pre účely doručovania: Okružná, Zlín

tel.: 732 112 112

Adresa zamestnávateľa: A+B company, Podlesí, Zlín

Miesto zamestnania: Zlín

Postavenie v zamestnaní: manažér obchodu

Preukaz totožnosti: OP 110022201

Pomer k veci: oznamovateľ dopravnej nehody

Vec, ktorej sa vysvetlenie týka: Dopravná nehoda zo dňa 10.2.2007

Poučenie:

Osoba podávajúca vysvetlenie bola podľa § 158 odstavca 4 trestného rádu poučená, že pri podaní vysvetlenia má právo na právnu pomoc advokáta.

Ďalej bola podľa § 158 odstavca 7 trestného rádu poučená, že vysvetlenie nesmie byť od nej požadované, ak by ním porušila zákonom výslovne uloženú alebo uznanú povinnosť mlčanlivosti, iba ak by bola tejto povinnosti oprostena príslušným orgánom alebo tým, v ktorého záujme túto povinnosť má;

ďalej je povinná vypovedať pravdu a nič nezamlčať (s výnimkou podozrivého) a súčasne sa upozorňuje na trestnú zodpovednosť za uvedenie vedome nepravdivých údajov (krivé obvinenie podľa § 174 trestného zákona, ohovárania podľa § 206 trestného zákona, poškodzovania cudzích práv podľa § 209 trestného zákona a nadržovania podľa § 166 trestného zákona);

vysvetlenie môže odoprieť, pokiaľ by ním spôsobila nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo osobám uvedeným v § 100 odst. 2 trestného rádu;

osobe podávajúcej vysvetlenie o trestnom čine spáchanom iným, ktorá pred orgánom činným v trestnom konaní úmyselne uvedie nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie, alebo takúto okolnosť zamlčí, je možné podľa ustanovenia § 47a odst. 1,2 zákona č. 200/1990 Sb. Uložiť pokutu do výšky 50.000,- Kč,

ak nasvedčujú zistené okolnosti domu, že osobe podávajúcej vysvetlenie bude potrebné ako svedkovi poskytnúť ochranu, je treba pri spisovaní úradného záznamu postupovať podľa § 55 odst. 2 trestného rádu.

Podľa § 158 odst. 9 trestného rádu má ten, kto sa dostaví na výzvu k podaní vysvetlenia nárok na náhradu nutných výdajov a preukázateľne ušlého zisku, ak si nárok neuplatní do troch dní po podaní vysvetlenia, nárok zaniká.

Ďalej bola poučená podľa § 2 odst. 14 trestného rádu o práve používať materinský jazyk alebo jazyk, o ktorom prehlási, že ho ovláda;

pri predložení záznamu k prečítaniu má právo žiadať jeho doplnenie či opravy, aby bol v súlade s podaným vysvetlením.

Osoba podávajúca vysvetlenie bola poučená v zmysle zhora uvedených zákonných ustanovení a súčasne jej bola objasnená podstata veci ku ktorej má podať vysvetlenie.

Poučeniu rozumela a uviedla:

Dňa 10.2.2007 som sa v popoludňajších hodinách, bolo okolo 16:00 hodín, vracal svojim vozidlom SUZUKI Super Carry, ŠPZ zo svojho zamestnania domov. Neprispôobil som rýchlosť povahe komunikácie, prešiel som do protismeru, pričom som sa čelne stretol s vozidlom MAZDA 6 Xedos, ŠPZ, ktorého majiteľom je pán Jozef Chudý. Pri tejto kolízii sa mi na vozidle uvoľnil ochranný rám spolu so svetlometmi.

Na základe našej obhliadky sme sa dohodli, že na miesto dopravnej nehody nebudeme volať políciu a všetko vyriešime vzájomnou dohodou. Po výmene osobných údajov a načrtnutí celej dopravnej kolízie som šiel do svojej poisťovne (dňa 21.2.2007) nahlásiť poistnú udalosť, ktorá sa stala, a odovzdal som všetky potrebné vyplnené dokumenty pre likvidáciu celej udalosti.

.....
podpis oznamovateľa DN

6.2.4 Vyžiadanie doplnenia znaleckého posudku

Na základe výpovede osoby podozrivej zo spáchania trestného činu poistný podvod a osoby poškodenej pri dopravnej nehode, pričom sa ich výpovede zhodovali, a následnej obhliadky zmieneného ochranného rámu si orgán činný v trestnom konaní vyžiada nový znalecký posudok, alebo doplnenie stávajúceho znaleckého posudku, pričom poskytne novozistené údaje, ako sú typ ochranného rámu, jeho umiestnenie na vozidle, a jeho fotodokumentácia.

Vzor žiadosti o doplnenie znaleckého posudku

POLÍCIA ČESKEJ REPUBLIKY

Služba kriminálnej polície a vyšetrovania – OHK

Zlín

ČTS

v Zlíne 25.4.2007

Žiadosť o doplnenie znaleckého posudku, poprípade zaujatie stanoviska

Dňa 2. 4. 2007 boli policajným komisárom zahájené úkony v trestnom konaní podľa § 158 odst. 3 tr. řádu proti Jankovi Mrkvičkovi, narodenom 1.1.1980 pre podozrenie zo spáchania trestného činu **pokusu poistného podvodu podľa ustanovenia § 8 odst. 1 k § 250a odst. 1,3 trestního zákona.**

Týmto Vás žiadam o doplnenie znaleckého posudku č. 100/07, ktorý ste vypracoval pre poisťovňu. Z podania vysvetlenia podľa § 158/5 trestního řádu ako podozrivého J. Mrkvičku, ktorý mal predmetnú dopravnú nehodu zaviniť, tak p. Chudého vyplynuli nové skutočnosti, a to také, že motorové vozidlo SUZUKI Super Carry, ŠPZ bolo vpredu opatrené kovovým rámom, na ktorom boli umiestnené prídavné diaľkové svetlá. Tieto boli umiestnené nad predným nárazníkom, zhruba tak kde je nápis Suzuki . Po strete boli rozbité a J. Mrkvička ich v súčasnej dobe už nemá, predmetné vozidlo ani nepoužíva. Tieto zistené skutočnosti by mohli mať podstatný vplyv na Vami vypracovaný znalecký posudok.

Z hora uvedených dôvodov Vás žiadam o posúdenie celej, novo vzniknutej situácie a krátkej odpovede, ku ktorým sa vyjadrujete v predmetnom znaleckom posudku.

S pozdravom

.....
podpis pracovníka policie

6.2.5 Predloženie doplnenia znaleckého posudku a ukončenie trestného stíhania

Podľa doručených novo zistených skutočností znalec prepracuje a doplní svoj znalecký posudok, ktorý zašle vyšetrojúcemu orgánu.

Vzor doplnenia posudku

Ing. Pavol Hronec

Zlín

Tel/fax: 574 100 100

mobil: 677 200 100

Vec: Doplnenie znaleckého posudku č. 100/07

Na základe Vašej žiadosti a priložených dokumentov Vám zasielam doplnenie znaleckého posudku č. 100/07.

Podľa priloženej fotodokumentácie o umiestnení ochranného rámu a jeho tvare doplňujem svoj znalecký posudok takto:

- podľa výšky, tvaru a materiálu ochranného rámu a pridaných svetlometov došlo pri dopravnej nehode zo dňa 10.2.2007 medzi zúčastnenými stranami k poškodeniu na vozidlách, ktoré zodpovedá opísanej situácii.

S pozdravom

.....

podpis znalca

Z posudku vyplýva, že podľa typu a spôsobu upevnenia ochranného rámu na vozidle oznamovateľa poistnej udalosti, k dopravnej nehode došlo podľa výpovede zúčastnených osôb a typ poškodenia zodpovedá technickému stavu oboch vozidiel.

Všetky materiály získané pri preverovaní údajného pokusu o poistný podvod odovzdá orgán činný v trestnom konaní štátnemu zástupcovi, ktorý celý prípad odloží podľa ustanovenia § 159a, pretože sa preverovaním nedokázalo, že by podozrivý spáchal trestný čin poistný podvod.

6.2.6 Obsah vyšetrovacieho spisu

Konečnou fázou preverovania možného trestného činu poistný podvod je odovzdanie a ukončenie vyšetrovacieho spisu a jeho následné uloženie do archívu a odovzdanie štátnemu zástupcovi.

Obsahom spisu v tomto prípade sú:

1. Trestné oznámenie poisťovne
2. Znalecký posudok vo veci posúdenia rozsahu poškodenia osobného automobilu
3. Fotodokumentácia vozidiel, hlásenie o škode a dokumenty likvidačného oddelenia poisťovne
4. Vyrozumenie poškodeného (poisťovne) o zahájení trestného stíhania
5. Poučenie poškodeného v trestnom konaní
6. Záznam o zahájení úkonov trestnom konaní
7. Záznam o podaní vysvetlenia od oboch účastníkov dopravnej nehody
8. Žiadosť o doplnenie znaleckého posudku
9. Doplnenie znaleckého posudku
10. Rozhodnutie o ukončení trestného stíhania

ZÁVER

Znalci a odborníci v oblasti odhaľovania a vyšetrovania trestných činov poistný podvod tvrdia, že počet týchto činov v súčasnosti stagnuje. Ale je nutné pozerat' sa na ich tvrdenia z viacerých uhlov pohľadu.

Na jednej strane štatistiky dokazujú, že počet spáchaných trestných činov poistný podvod naozaj začína klesať – aj keď len pomaly a len v niektorých oblastiach poistenia. Príčinou tohto trendu je samozrejme usilovná a kvalitná práca zamestnancov oddelenia likvidácie poistných udalostí jednotlivých poisťovní. Ale nezanedbateľná je aj činnosť orgánov činných v trestnom konaní a ďalších príslušných orgánov, ktoré sa podieľajú na dopadnutí a potrestaní páchatel'ov.

Na druhej strane je však možné a asi viac pravdepodobné, že väčšina podvodníkov nie je vôbec odhalená. A tým sa ani ich trestná činnosť nedostáva do štatistík. Pribúda organizovanejších poistných podvodov prostredníctvom kriminálnych skupín, alebo ide iba o šťastie toho - ktorého jednotlivca. Mnohokrát sa do poistného podvodu zapájajú aj samotní policajti alebo znalci. Preto je odhalenie takéhoto organizačne prepracovaného podvodu veľmi zložitú, ak nie nemožnú.

Moja práca poskytuje ucelený pohľad na poistný trh a riziká s ním spojené. Hlavným dôvodom vypracovania bolo vytvorenie jednoduchého a zrozumiteľného manuálu, ktorý by objasnil „svet“ poistného podvodu a všetky činnosti a zvláštnosti, ktoré ho zaraďujú do skupiny trestných činov.

Práca okrem iného poukazuje na to, že skutočný prototyp páchatel'a trestného činu poistný podvod neexistuje. V praxi sa odborníci stretávajú nielen s doposiaľ netrestanými, ale aj recidivistami a organizovanými skupinami, ktoré sa touto činnosťou živia.

Touto prácou som vytvorila učebnú pomôcku v teoretickej ale aj praktickej oblasti danej problematiky, a skúmaním problému som dospela k záveru, že pre efektívnejšie zisťovanie a odhaľovanie poistných podvodov by sa museli vytvoriť nové princípy a normy.

Jedným z nich by malo byť vytvorenie centrálného registra poistných udalostí. Tak by sa vytvorila databáza pre všetky poisťovne a orgány, čím by mohla nastať redukcia neodhalených podvodov. A nakoniec by klesla aj vyplatená suma neoprávnených

poistných plnení, pretože odhalenie poistných podvodov ovplyvňuje ceny poistiek a parametre produktov. Pokiaľ sa poisťovni podarí podvod odhaliť a zabrániť neoprávnenej výplate, chráni tým predovšetkým poctivých zákazníkov.

ZÁVER V ANGLIČTINE

The experts and specialists in field of detection and investigation of the criminal act “insurance fraud” predicate that the number of acts stagnates today. But there are some ways which we can accept.

On the one hand the statistics say that the number of committed criminal acts starts to fall down. This tendency is slow. The diligent and quality working of the assurance company staffs is the reason of this trend. The work of the police authorities and the other important authorities belongs to necessary activities, too. These controls participate in capture and punishment the criminals.

On the other side it is more possible that the criminals aren't detected. Thereby their criminal activity isn't written into statistics. The more organized insurance frauds go up rapidly so the person has only the luck. The policemen or experts are often connected into the insurance fraud, too. Therefore the detection of this organized fraud is very complicated.

My work provides the compact view to the insurance market and its risks. The main reason of elaboration was creating of easy and simple user manual, which made clear “the world” of insurance fraud and all activities and specialities. These things include the fraud on the group of the criminal acts.

The thesis shows that the real prototype of the criminal doesn't exist. The specialists meet not only first offenders, but also the habitual criminals and organized groups, who live off this activity.

This work is created as a training aid in the practical and theoretic area. And simultaneously I come to the conclusion that new principles and specifications must be generated for more effective detection and investigation of insurance frauds.

One of the principles which should be created is the central registry with insured accidents. So we would make the database for all organizations and authorities. Then the undetected frauds should reduce. Thereby the disbursed money of unauthorized insurance benefit would fall. Therefore detection of insurance frauds affects the insurance price and products' parameters. If the insurance company manages to show the fraud and prevent illegal payment, so the company saves all honest costumers.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] Boj s pojistnými podvody neutichá [online]. 2006 [cit. 2007-03-10]. Dostupný z WWW: <http://www.sfinance.cz/page.php?page_id=5311>.
- [2] ČEJKOVÁ, V., a kolektiv. Pojišťovnictví. Brno : Masarykova univerzita, 1997. 189 s. ISBN 80-210-1637-X.
- [3] DUCHÁČKOVÁ, E. Principy pojištění a pojišťovnictví. Praha : Ekopress, 2005. 178 s. ISBN 80-86119-92-0.
- [4] CHMELÍK, J. Místo činu a znalecké dokazování, 2005. 86 s. ISBN 80-86898-42-3.
- [5] CHMELÍK, J., PORADA, V., PRŠAL, V. Pojistné podvody. Praha : Policie ČR, 2000. 126 s.
- [6] I-FRAUD: řešení pro odhalování pojistných podvodů [online]. 2006 [cit. 2006-10-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.unicorn.cz/cz/reseni/pojistovnictvi/index.php?id=6714>>.
- [7] International Association of Insurance Fraud Agencies, Inc. [online]. c2003 [cit. 2007-01-20]. Dostupný z WWW: <www.iaifa.org>
- [8] Kolektiv autorů. Základy pojišťovnictví. Praha : Česká asociace pojišťoven, 1999. 41 s.
- [9] KONRÁD, Z., a kolektiv. Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. Praha : PA ČR, 1996. 219 s. ISBN 80-85981-39-8.
- [10] KOTRBATÁ, J. Pojistný podvod - významný prvek provozního rizika pojišťoven. Pojistný podvod. 2006, roč. 83, č. 11, s. 6. ISBN 0032-2393.
- [11] Podvádějí amatéři i profesionálové [online]. 2005 [cit. 2007-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.profit.cz/archiv.php?iEd=200520&iSearch>>.
- [12] Pojistné podvody se množí i díky počasí [online]. 8.2.2007 [cit. 2007-03-10]. Dostupný z WWW: <http://www.financninoviny.cz/os-finance/pojisteni/index_view.php?id=235521>.
- [13] ŠALANDA, Radek. Pojistné podvody z Česka zatím jen tak nezmizí. Hospodářské noviny [online]. 2006 [cit. 2006-10-11].
- [14] ŠIMOVČEK, I. Podnety k vyšetřovaniu trestnej činnosti. Bratislava: Akadémia PZ SR, 1993. 158 s. ISBN 80-88751-05-5.

- [15] Tiskové sdělení ČAP: Při České asociaci pojišťoven byla ustavena Kancelář pro prevenci pojistného podvodu. Pojistný obzor. 18.8.2003, č. 80, s. 16. ISSN 0032-2393.
- [16] Sbírka zákonů - Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon (v znení neskorších predpisov)
- [17] Sbírka zákonů - Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě (v znení neskorších predpisov)
- [18] Sbírka zákonů - Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád (v znení neskorších predpisov)
- [19] Sbírka zákonů - Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (v znení neskorších predpisov)
- [20] Sbírka zákonů - Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovníctví (v znení neskorších predpisov)

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A ZKRATIEK

ČAP Česká asociácia poisťovní

IAIFA International Association of Insurance Fraud Agencies, Inc. (Medzinárodná asociácia agentúr pre boj s poisťným podvodom)

PČR Polícia Českej republiky

SKPV Služba kriminálnej polície a vyšetrovania

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obr.1. Štruktúra poisťovníctva	12
Obr.2. Riziko podľa povahy udalostí.....	13
Obr.3. Predmet poistenia	17
Obr.4. Likvidácia škôd.....	20
Obr.5. Schéma postupu	21
Obr.6. Poistné udalosti vo vzťahu k životnému poisteniu	25
Obr.7. Poistné udalosti vo vzťahu k neživotnému poisteniu	26
Obr.8. Obsah trestného oznámenia	42
Obr.9. Metódy a prostriedky využívané pri pátraní a zadržaní páchatel'a.....	48

ZOZNAM TABULIEK

Tab.1. Počet vyšetovaných poistných podvodov	62
Tab. 2. Objem uchránených hodnôt za rok 2005	63
Tab. 3. Poistné podvody a uchránené hodnoty v posledných dvoch rokoch	64

ZOZNAM PRÍLOH

PI Príklad trestného oznámenia.

PII Zoznam otázok vyšetrovateľa trestného činu poistný podvod.

PRÍLOHA P I: PRÍKLAD TRESTNÉHO OZNÁMENIA

Obvodné štátne zastupiteľstvo pre Prahu 1

E. Beneše 627

118 00 Praha 1

V Prahe dňa .....

Č.j. ....

Vec: Trestné oznámenie o spáchaní trestného činu poistný podvod (§250a trestního zákona)

Oznamovateľ: .....

Kontaktní osoba oznamovatele: .....

Tel.:

Fax:

E-mail:

I.

Poist'ovňa je univerzálnou poisťovňou (tj. pre životné aj neživotné poistenie) podnikajúcu v poisťovníctve podľa zákona č. 363/1999 Sb., o poisťovníctví (v platnom znení) a je zapísaná do obchodného registra, vedeného Mestským súdom v Prahe, v odd., , IČ.:

Dôkaz: Kópia výpisu z OR

II.

Dňa ..... bolo poisťovni predané oznámenie poistnej udalosti odcudzenia vecí pri krádeži v byte v ....., ku ktorému malo dôjsť dňa ..... Poisteným je pán/i ....., narodený/á ....., bytom ..... . Odcudzením vecí bola podľa poisteného spôsobená pri krádeži škoda vo výške ..... Kč. V rámci uplatnenia nároku na poistné plnenie poistený doložil ..... Pri jednaní v poisťovni uviedol/la .....

Dôkaz: Oznámenie poistnej udalosti (č. PU .....)

Poistná zmluva č. ....

Policajné materiály .....

III.

Šetrením poisťovne bolo zistené, že.....
.....

Poistený teda pri uplatnení nároku na poistné plnenie (pri spisovaní poistnej zmluvy) uviedol nepravdivé skutočnosti.

Dôkaz: Znalecký posudok

Fakturácia a účty predložené poisteným

Správa o šetrení detektívnej kancelárie

IV.

S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti má poisťovňa za to, že vyššie popísané jednanie pána/i ..... zakladá dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu poistného podvodu podľa § 250a trestného zákona.

Vysoká nebezpečnosť doposiaľ zistených a tu uvedených faktov odôvodňuje mimoriadny záujem poisťovne na úspešnom šetrení tohto trestného oznámenia. Potrebnú súčinnosť zaistí kontaktná osoba uvedená v záhlaví nášho podania.

Žiadame, aby sme boli vyrozumení o tom, aké opatrenia boli vo veci urobené (vyrozumenie zašlite k rukám kontaktnej osoby).

.....

Meno a funkcia

.....

Meno a funkcia

PRÍLOHA P II: ZOZNAM OTÁZOK VYŠETROVATEĽA TRESTNÉHO ČINU POISTNÝ PODVOD.

1. Otázky k miestu a dobe parkovania vozidla pred jeho odcudzením

- Kto vozidlo naposledy užíval pred odcudzením.
- Kde, kedy a kým bolo vozidlo naposledy videné (presný popis miesta, susedné vozidlá, náčrtok miesta.....).
- Kto môže parkovanie vozidla pred odcudzením potvrdiť?
- Kde vozidlo zvyčajne parkuje.
- Dôvod, prečo bolo vozidlo zaparkované v mieste jeho odcudzenia, prípadne na mieste odlišnom od obvyklého miesta parkovania.
- Kedy a kým bolo odcudzenie vozidla zistené.
- Mená a adresy svedkov, ktorí boli prítomní u zistenia odcudzenia vozidla.
- Aké opatrenia a kým boli učinené po zistení odcudzenia vozidla.
- Kto, kedy a kde oznámil odcudzenie vozidla na políciu.
- Kde sa nachádzali osoby (užívateľ a svedkovia) v dobe odcudzenia.
- Aké stopy boli na mieste odcudzenia nájdené.
- Ako bolo vozidlo zaistené proti odcudzeniu.

2. Otázky smerujúce k nakúpeniu motorového vozidla

- Či bolo vozidlo kúpené od autorizovaného predajca v ČR, kde a za akú cenu.
- Či bolo vozidlo prenajaté na leasing alebo zakúpené na úver.
- V ktorom servise bola robená bežná údržba vozidla a kedy bola urobená naposledy.
- Boli pred krádežou robené na vozidle opravy nad rámec bežnej údržby.
- V prípade, že vozidlo nebolo zakúpené ako nové od autorizovaného predajca, od koho bolo kúpené, kedy a za akú cenu (kúpna zmluva).
- Či sa jedná o individuálne dovezené vozidlo zo zahraničia. V prípade, že áno zaistiť doklad o nákupe.
- Počet najazdených kilometrov pri kúpe.
- Počet najazdených kilometrov vozidla v dobe odcudzenia.
- V akom technickom a vizuálnom stave bolo vozidlo v dobe odcudzenia.

3. Otázky smerujúce k nakladaniu s kľúčmi od vozidla

- Počet kľúčov od vozidla v dobe jeho zakúpenia.
- Či majiteľ vozidla kľúče stratil, kedy a za akých okolností.
- Či si majiteľ vozidla nechal zhotoviť náhradné kľúče k vozidlu.
- Kde sa nachádzali náhradné kľúče od vozidla v dobe odcudzenia vozidla.
- Kto mal prístup ku kľúčom od vozidla, kde boli kľúče vrátane náhradných bežne uložené.
- Či bol k vozidlu vystavený náhradný technický preukaz alebo vystavené náhradné osvedčenie o technickom preukaze. Kedy a z akého dôvodu.

4. Odkazy smerujúce k objasneniu používania vozidla

- K akým účelom bolo vozidlo prevažne používané.
- Či bolo vozidlo prenajaté v rámci auto požičovne, krátkodobo alebo dlhodobo, prípadne slúžilo k iným účelom.
- Či a aké zahraničné cesty boli s vozidlom podniknuté. Kedy, kam a kto riadil vozidlo.

5. Ostatné údaje

- Či poškodenému už bolo v minulosti odcudzené vozidlo.
- Koľko vozidiel vlastní a ďalšie.